

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

Kandidatuppsats i retorik, 15 HP

Tara Bellini

Det här är Jag, välj mig!

– En komparativ analys av ethos i personliga brev

Handledare Mika Hietanen
Examinator Anders Sigrell
HT 2021

1. INLEDNING	2
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och frågeställning	5
1.3 Tidigare Forskning	6
1.4 Teori och metod.....	8
1.4.1 Lexikala variabler och syntax.....	8
1.4.2 Stil.....	9
1.4.2.1 Formell och informell stilnivå	10
1.4.2.2 Stilbrott	11
1.4.3 Visuella retoriska uttryck.....	11
1.4.4 Ethos.....	12
1.4.4.1 Arete.....	13
1.4.4.2 Phronesis	13
1.4.4.3 Eunoia	14
1.4.4.4 Decorum.....	14
1.5 Material.....	14
1.6 Tillvägagångssätt.....	16
2. ANALYS AV ETHOS I PERSONLIGA BREV	19
2.1 Lexikala variabler och syntax.....	20
2.1.3 Övrigt utmärkande	25
2.2 Stil.....	27
2.2.1 Formell och informell stilnivå	27
2.2.2 Stilbrott	31
2.3 Visuella retoriska uttryck.....	33
2.3.1 Design	33
2.3.2 Layout	34
2.3.3 Bild.....	35
3. SAMMANFATTANDE RESULTAT OCH DISKUSSION.....	37
Litteraturförteckning	
Bilagor	
1-11 Personliga brev	
12 Ansökan	

1. INLEDNING

Som både plats- och personalansvarig på en av mina tidigare arbetsplatser var det oftast jag som stod bakom disken när unga och äldre, svensktalande och utländsktalande, män och kvinnor lämnade över sina CV:n och personliga brev i hopp om att få en arbetsanställning. De personliga breven tillsammans med kompletterande CV:n var utformade på olika vis, allt ifrån väldoftande papper, alla regnbågens färger och enkel svart text på vitt papper. Ja, visst kan personliga brev se olika ut. En gemensam faktor för samtliga personliga brev är att de används i syfte för en arbetssökande att med egna ord förespråka sig själv och sin lämplighet genom att göra läsaren mer införstådd i vem den sökande är, samt redogöra för varför den sökande skulle passa bra in på arbetsplatsen. Görs en sökning på orden ”personligt brev” i Googles sökruta nu, hösten 2021, genereras en träff på nästan 1,3 miljoner resultat. Många, eller de första tiotal sidorna i alla fall, ägnar sig åt frågor som ”hur skriver man ett bra personligt brev?”, ”vad är ett bra personligt brev?” och ”vad ska man ha med i ett bra personligt brev?”. Vad som följer är sida efter sida med instruktioner, mallar, coacher, tips och guider för hur man på bästa vis genererar det perfekta personliga brevet, sticker ut från mängden och skapar de bästa förutsättningarna för sig själv att bli erbjuden en sökt tjänst – hur man skapar nyckeln till sitt drömjobb. Mängden sätt att framstå som mer attraktiv i en rekryteringsprocess kan kännas oändlig. Om svaren finns på 1,3 miljoner sökresultat, för alla med tillgång till internet, vad är det då egentligen som skiljer framgångsrika personliga brev från mindre framgångsrika personliga brev?

Som svensk blir man generellt inte förvånad över att Sverige ibland beskrivs som landet lagom. *Svenska Dagbladet* har skrivit en serie i flera delar vid namn ”Vad som krävs för att vara svensk”, där beskrivs svensk kultur bland annat som: ”Svenskar vågar inte vara extrema åt något håll, man ska inte sticka ut”.¹ Paradoxalt nog, när en talar om arbetsansökningar i Sverige, är syftet för de sökande att genom ett skriftligt personligt brev ges chansen att, på olika vis, just sticka ut i en stor grupp och sälja in sig själv som bäst lämpad, som komplement till sina dokumenterade kompetenser i CV:t.

Att forska i hur personliga brev kan användas i syfte att framställa sitt *ethos* på bästa vis, för att finna en universell beskrivning på hur man skriver personliga brev, är i stort sett omöjligt. Många tjänster som annonseras kan ha breda kvalifikationer där mer än en

¹ Karin Elfving, ”Gemenskapen inte självklar för alla”, *Svenska Dagbladet*, 2 april 2012, <https://www.svd.se/gemenskapen-inte-sjalvklar-for-alla>.

utbildning eller erfarenhet av arbetsgivaren anses likvärdig. Detta, tillsammans med individuella aspekter så som ålder, kön och kulturella skillnader försvårar ytterligare för ett sådant forskningsläge och resultat, och för att inte tala om hur det hade skett rent etiskt. I denna studie ägnar jag mig i stället åt att, med retoriska glasögon, undersöka hur personliga brev *kan* se ut, mer exakt hur deras ethos framställs samt skillnader och likheter mellan brev som valts ut i vidare rekryteringsprocess, framgångsrika personliga brev, respektive brev som valts bort, det vill säga mindre framgångsrika brev. Med hjälp av forskning kring personliga brev kan en arbetsgivare få större kännedom om det personliga brevets generella påverkan på första intrycket så väl som helhetsbilden av de arbetssökande, men även hur de beslut som tas kan komma att påverka organisationen i sin helhet. Med hjälp av studier som denna kan organisationer få möjlighet att se på framför allt mångfaldsfrågor med lite större objektivitet och i förlängningen ge rum för eventuell utveckling eller anpassning.

1.1 Bakgrund

Hur man framställer sig i ett personligt brev verkar vara av vikt för hur helhetsintrycket kan komma att påverkas i en rekryteringsprocess. Men eftersom mängden information kring personliga brev och deras utförande är så omfattande och till stor del utan vetenskaplig grund ger jag nedan en bred överblick av vad rekryterare av olika sorters befattning, från en rad olika företag och branscher, kan komma att uppmärksamma i personliga brev samt hur det kan upplevas inverka på helhetsintrycket av en sökande. Med avstamp i denna överblick, och de aspekter som blir framträdande, genomför jag sedan en retorisk undersökning grundad i teori och tidigare forskning för att kunna belysa hur arbetssökande på olika sätt framställer sitt ethos i ett personligt brev.

På företaget Amendos hemsida finner man en intervju med företagets konsultchef. Amendo är ett bemannings och rekryteringsföretag med hög prestige, över 20 år i branschen och 300 anställda landet över.² Företaget arbetar med hållbar och fördomsfri rekrytering genom en agil och kompetensdriven arbetsmetodik och har en bred och mångfacetterad verksamhet vad gäller rekrytering. Företaget har rekryteringskompetens kring allt från ekonomi, bank, finans och försäkringar till HR och kommunikation åt några av branschernas största bolag.³ I intervjun får chefen frågan vilka karaktäristika det bästa personliga brevet han läst hade. Sammanfattningsvis var en anknytning mellan bra personliga egenskaper och personliga

² Amendo, "Om oss", *Amendo Group*, hämtad 13 november, 2021, <https://www.amendo.se/om-oss/>.

³ Amendo, "Rekrytering", *Amendo Group*, hämtad 14 december, 2021, <https://www.amendo.se/rekrytering>.

erfarenheter, lagom längd (cirka en A4 sida), ett tydligt visat intresse för företaget och tjänsten samt en motivering till varför den sökande skulle passa in på arbetsplatsen viktigt. Konsultchefen utmärkte också sådant som han inte tyckte var fördelaktigt för ett personligt brev, så som onödiga klyschor som inte knyts till arbetslivet, alldeles för privata detaljer utan någon anknytning till tjänsten, samt att man är noga med att inte repetera för mycket från sitt CV.⁴

I en artikel skriven av Anna Åslund på Metro Jobb noteras att det kan vara svårt att visa vem man är i ett personligt brev, samtidigt som man radar upp sina olika anställningar. Men att med rätt layout, språk och sammanfattade beskrivningar ska den sökandes personlighet kunna lysa igenom samtidigt som brevet hålls relevant till syftet.⁵ Vidare ger, i en undersökning från Metro Jobbs jobbpanel, rekryterare och chefer från flertalet olika företag och branscher i Sverige tips på vad som är utmärkande och vad man bör tänka på när man utformar sitt CV och sitt personliga brev. Tabellen nedan redogör för befattning samt företag och belyser den branscbredd och expertis som undersökningen från Metro Jobb grundas på.⁶

Tabell 1. Sammanfattning av en undersökning av Metro Jobb med riktlinjer från rekryterare från en rad olika branscher.

Företag	Tips
Operations Process Specialist, Bemanningsföretaget Academic Work	Ett slarvigt skrivet CV ger intryck av oengagerad och intresserad kandidat. Genomarbetat CV ökar chanserna för att få jobbet.
HR-specialist, IKEA Helsingborg	Rörig layout, mycket text och svårt att överblicka. Fokus på irrelevant information, otydlighet kring egenskaper, ett oprofessionellt foto.
Senior Consultant Ogusen executive Search - chef- och specialistrekrytering	Upprepade stavfel kan orsaka flera brister. Även dålig struktur av meriter och irrelevant information. För generellt brev, brev som uppenbart används för annan tjänst, slarvfel som enkelt hade kunnat rättas får läsaren att uppleva bristande intresse för sökt tjänst.
Affärsrådeschef inom rekrytering, Baden och & Clark - nationell och internationell chefsrekrytering och rådgivning	En generell ansökan som inte är anpassad för tjänsten som söks och otillräcklig relevant information rekommenderas inte. Grumligt opassande foto.
Rekryteringskonsult,	Slarvfel kan påverka helhetsintrycket ansökan både hos rekryteringsbolaget och hos kunden.

⁴ Amendo, ”Bästa personliga brevet jag läst” – våra rekryterare berättar”, *Amendo Group blogg*, 13 november 2021, <https://www.amendo.se/blogg/basta-personliga-brevet-jag-last-vara-rekryterare-berattar/>.

⁵ Anna, Åslund, ”8 tips: så får du ditt cv att sticka ut”. *Metro Jobb*, 5 december 2018, <https://www.metrojobb.se/artikel/8472-8-tips-sa-far-du-ditt-cv-att-sticka-ut>.

⁶ Anna Åslund, ”Rekryterarna: ”Detta får oss att slänga ditt cv i papperskorgen”. *Metro Jobb*, 10 januari 2019, <https://www.metrojobb.se/artikel/8102-rekryterarna-det-har-far-oss-att-slanga-ditt-cv-i->.

Dfind Finance (numera Randstad) - rekryterings och konsultbolag ekonomi, naturvetenskap och teknik	
Rekryteringskonsult, Bemanningsföretaget Poolia	En ostrukturerad, slarvig eller för omfattande ansökan som inte uppvisar korrelation vad gäller personliga egenskaper med vad som efterfrågas i annonsen. Oprofessionellt foto. Var professionell.

Generellt menar rekryterarna i undersökningen att ett personligt brev är ett ypperligt tillfälle för den sökande att ge ett bra första intryck som kan bidra till ett bra helhetsintryck och på så vis öka chansen att ta sig vidare i en rekryteringsprocess och eventuellt erbjudas den utlysta tjänsten. Vad som ofta påverkar det första intrycket på ett negativt sätt, enligt rekryterarna, är ett generellt och för ospecificerat skrivet brev, ibland olyckligtvis slarvigt adresserat till en annan arbetsgivare eller inte adresserat alls. Även en rörig layout, för mycket text och upprepade slarv- eller stavfel är något som tas i beaktning och kan ge ett sämre intryck och påverkar helhetsbilden av kandidaten, även om denne skulle gå vidare i en tidig rekryteringsprocess. Slutligen var ett opassande, icke professionellt eller grumligt foto något som rekryterare anmärkte på, medan ett genomarbetat brev gav intrycket av en ambitiös och noggrann kandidat, som fångade rekryterarnas intresse.⁷

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med min studie är att undersöka skillnader och likheter i framgångsrika respektive mindre framgångsrika personliga brev för att söka finna hur den språkliga stilen kan användas av arbetssökande för att framställa sig som en trovärdig och lämplig kandidat för en sökt tjänst. Med grund i en ethosanalys vill jag, genom att undersöka brevens lingvistiska val, språk- och ordval relaterat till stil, undersöka på vilket sätt intrycket av den sökandes ethos kan komma att uppfattas av en läsare. Utöver detta studeras de estetiska attributen av de personliga breven i form av en analys kring visuella retoriska uttryck för att tydliggöra de aspekter som kan påverka helhetsintrycket av kandidaternas ethos. Min studie kommer att undersöka och besvara följande frågeställningar:

1. Vilka skillnader och likheter finns gällande stil, lingvistik och estetik i de framgångsrika respektive de mindre framgångsrika personliga breven?

⁷ Anna Åslund, "Rekryterarna: "Detta får oss att slänga ditt cv i papperskorgen". *Metro Jobb*, 10 januari 2019, <https://www.metrojobb.se/artikel/8102-rekryterarna-det-här-får-oss-att-slänga-ditt-cv-i->.

2. På vilket sätt kan de sökandes helhetsintryck och ethos komma att påverkas av det personliga brevs utformning?

1.3 Tidigare forskning

Under min sökning efter tidigare arbeten kring personliga brev fann jag studentuppsatsen ”CV-retorik, du är två sidor”, skriven av Hannes Björkbacka som behandlade personliga brev, CV och dess genre. I en genrenalys har författaren analyserat fyrtio personliga brev från tre olika tjänster inom tre olika branscher med varierande utbildning och kunskapskrav. Vidare presenteras det tips från tidningar och andra källor för guidning av att konstruera ett personligt brev tillsammans med kvalitativa intervjuer rekryterare. Resultaten av författarens analys framförs som en iakttagelse av de fyrtio breven, vilka attribut som är vanligt förekommande och vad som önskvärt och inte önskvärt i personliga brev enligt angivna källor kopplat till genre.⁸

Viveka Adelswärd menar i sin avhandling *Styles of Success* att kontexten en jobbsökande och arbetsgivare befinner sig i kan ses som en form av argumentation där den sökande aktivt, genom innehållet och utförandet i sitt personliga brev, argumenterar för sin lämplighet för den sökta tjänsten. Att vara lämplig kan därför ses som en underliggande tes eller ståndpunkt i en komplex och interaktiv form av argumentation.⁹ Enligt Aristoteles finns två typer av argument i retoriken, *enthymem* eller *paradigm*.¹⁰ Ett enthymem kan beskrivas som ett generellt påstående och ett paradigm som ett exempel.¹¹ En talare som vill framstå som trovärdig och stärka sitt ethos genom argumentation, kan använda sig av enthymem, för att demonstrera sin karaktär.¹² I den klassiska neo-aristoteliska traditionen skiljer man mellan ethos och *logos* när man talar om argumentation, å ena sidan den logiska strukturen av argumentationen (*logos*), å andra sidan den generella trovärdigheten av den som argumenterar för sin tes (*ethos*). Adelswärd menar att argumentera för jagets lämplighet i sammanhanget kommunikation mellan arbetsgivare och arbetstagare i själva verket är en fråga

⁸ Hannes Björkbacka, ”CV-retorik: du är två sidor” (Examensarbete, Örebro Universitet, 2011) <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:439891/FULLTEXT01.pdf>.

⁹ Viveka Adelswärd, *Styles of Success: On impression Management as Collaborative Action in Job Interviews* (Linköping: University of Linköping, 1988), 70.

¹⁰ Aristoteles, *Ars Rhetorica*, 1.2.8 (1356b).

¹¹ Janne Lindqvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*. (Poland: Studentlitteratur, 2008), 98.

¹² Janne Lindqvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*. (Poland: Studentlitteratur, 2008), 100. För ursprunglig källa se Grimaldi 1998, s. 76. I syfte att motivera min koppling mellan enthymem eller exempel i relation till en arbetssökandes ethos i ett personligt brev, kan jag här ansluta mig till Lindkvist Grindes argument kring att Aristoteles enthymem har betydelse även för pathos och ethos. Lindkvist hänvisar till en översikt av en bred debatt och tolkning av Aristoteles enthymem som giltiga för samtliga pisteis se Braet, 1992.

om sättet man presenterar sig själv på, inte en traditionell argumentation med explicita för- och emot argument från olika positioner. Argumenten är således det sätt som den sökande väljer att presentera sig som lämplig och trovärdig.¹³ Skribenten Antonio Reyes har i sin artikel ”Building Intimacy through linguistic choices, text structure and voices in political discourse” analyserat de lingvistiska variablerna som strategiskt använts i politisk kommunikation för att presentera olika nivåer av intimitet i relation till kontextualitet och formalitet. Hans resultat beskriver att lingvistiska variabler i den politiska arenan framkallar olika nivåer av formell och informell kommunikation kopplad till Aristoteles övertalningsmedel *ethos* och *pathos*. Hans analys visar att politiker gör aktiva lingvistiska val vad gäller att förmedla politisk auktoritet (*ethos*) och identifikation och intimitet med publiken (*pathos*) beroende på vilken typ av person de vill framställas som i den politiska kommunikationen. Relevant till denna uppsats är framför allt hur de aktiva lingvistiska valen återspeglas i hur *ethos* framställs.¹⁴

I en studie gjord hos Uppsala universitet av bland andra Miriam Mannerström och PTP-psykologen Malin Freiman Moezzi, visar resultaten av 170 individers självskattade personlighetstest kring hur de beskriver sig själva i ett personligt brev, att våra personliga brev inte är så personliga som vi tror. I själva verket är de mer lika en beskrivning av oss själva med snarlika egenskaper. Resultaten visade på en bred spridning i deltagarnas riktiga personliga egenskaper, trots att dessa inte är de egenskaper som återspeglades i de personliga breven. Freiman Moezzi säger i en intervju:

Jag tror att det beror på att vi i för stor utsträckning försöker beskriva oss utifrån vad vi tror eftersöks, till exempel genom att beskriva oss med samma egenskaper som eftersöks i annonsen.¹⁵

Författarna vill understryka att problemen för rekryteraren blir att, med personliga brev som underlag, inte säkert kunna tolka en sökandes personlighet på rätt sätt. De menar också att en stor risk med det personliga brevet i rekryteringsprocessen är att den som anställs inte alltid är den som är bäst lämpad för rollen, utan att det i stället blir slumpen och beslutsfattarens subjektiva bedömning av vad som kanske kan uppfattas som utstickande genom att vara klyftigt, roligt och smart som ligger till grund för beslutet.¹⁶

¹³ Adelswärd, *Styles of Success*, 71.

¹⁴ Antonio Reyes, ”Building Intimacy through Linguistic Choices, Text Structure and Voices in Political Discourse”, *Language & Communication*, nr 43 (2015): 58.

¹⁵ Assessio Academy, ”Studie visar: Därför är personliga brev inte så personliga som du tror”, *Assessio*, 8 juni 2020, <https://assessio.com/sv/academy/studie-visar-darfor-ar-personliga-brev-inte-sa-personliga-som-du-tror/>.

¹⁶ Assessio Academy, ”Studie visar: Därför är personliga brev inte så personliga som du tror”.

Enligt min kännedom finns det ingen tidigare forskning kring stil, språk- och ordval samt visuella retoriska uttryck och dess påverkan på ethos i personliga brev. Ovan nämnd forskning är emellertid intressant och relevant i relation till vad jag ämnar undersöka i föreliggande uppsats och kan bidra till en nyanserad diskussion i analys och resultat. Genom att undersöka stil, språk- och ordval och estetiskt utförande, med tidigare forskning i beaktning, vill jag således bidra till en ökad förståelse av hur det personliga brevets utformning kan ha betydelse för en arbetssökandes förmedlade ethos och belysa på vilket sätt det kan ha inverkan på helhetsintrycket i en rekryteringsprocess.

1.4 Teori och metod

Inledningsvis presenteras teorin genom en kort redogörelse för de lingvistiska aspekter som undersöks, däribland lexikala variabler och syntax. Därefter följer en kort historisk del avseende retorisk stil och en redogörelse för de stilnivåer som är centrala i analysen. Följaktligen presenteras en kort beskrivning avseende vilka visuella retoriska uttryck som kommer studeras i analysen. Slutligen övergår avsnittet till en kort historisk presentation av ethos och en beskrivning av de tre dygderna: *arete*, *phronesis* och *eunoia* samt *decorum* vilka kommer genomsyra hela analysen.

Genom att studera de lingvistiska aspekterna, framför allt lexikala variabler och syntax samt språk- och ordval i breven kan en stilnivå identifieras. I samband med de resultat den visuella analysen ger avseende layout, design och eventuell bild, ska det vara möjligt att föra en diskussion kring hur de sökande framställer den egna personen, sitt ethos, i relation till den sökta tjänsten och hur resultaten av analyserna kan komma att påverka helhetsintrycket i en rekryteringsprocess.

1.4.1 Lexikala variabler och syntax

Syntax, det vill säga kombinationer av ord som blir satser, kombinationer av satser som blir meningar är ur stilistisk synpunkt av högsta relevans.¹⁷ De lexikala, även kallat semantiska variabler som används i skapandet av en text eller ett tal utgör en del av den stil som används.¹⁸ För att ett tal eller en text ska uppfattas som tillexempel formell eller informell, tung eller lätt, eller dynamisk eller statisk måste lingvistiska val göras.¹⁹ Ogrammatiska och logiskt

¹⁷ Peter Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*. (Borås: Natur och kultur, 1993), 63.

¹⁸ Natalie Schilling-Estes, "Investigating stylistic variation", i *The handbook of Variation and Change*, red. Jack K. Chambers, Peter Trudgill, Natalie Schilling-Estes (Oxford: Blackwell Publishing, 2004), 375–401.

¹⁹ Lennart Hellspong, *Metoder för brukstextanalys*. (Lund: Studentlitteratur, 2001), 71.

osammanhängande satser är vanligast i talspråk, en text eller ett tal med korta ord och meningar och ett vardagligt språk kännetecknas som och informell stil.²⁰ I sin tur kännetecknas en formell text av tydlig syntax, genomarbetade och sammanhängande meningar med lagom antal satser, varierad längd på ord och meningar, konkretion samt ett korrekt språk, meningsbyggnader och styckesindelning. Meningsbyggnad kan påverka textens upplevda komplexitet, vilket i sin tur gör den viktig för läsbarheten.²¹

När en talare eller skribent uttrycker sig tydligt och korrekt, med välfunna och intelligenta formuleringar i relation till att uttrycka sig slarvigt eller felaktigt, använda talspråk eller slang i skrift kan det ha stor påverkan hos mottagaren.²² Genom att uttrycka sig grammatiskt felaktigt riskerar talaren eller skribenten att uppfattas som okunnig eller oseriös.²³

1.4.2 Stil

Olika situationer kan kräva olika typ av kommunikation för att upplevas som lämplig. Att föreställa sig en läkare som ska kommunicera en diagnos till en patient och använder sig av ord och uttryck från slangspråk kan upplevas oprofessionellt. En aktivist som vill engagera en grupp människor till handling som använder sig av långa och svåra ord och meningar i långa stycken med monoton röst kan få lite medhåll. Frågan kring vilken typ av stil som hade varit bäst lämpad för respektive situation blir här relevant.

Peter Cassirer skriver i sin vid det här laget klassiska lärobok *Stil, stilistik och stilanalys* att stilens främsta uppgift inom retoriken är att förstärka budskapets verkan. En text eller ett tal ska alltid vara begriplig, åskådlig och korrekt. För att ytterligare främja verkan i en text eller ett tal kan man använda sig av till exempel ett vackert, rytmiskt och medryckande språk, förtydliga innehållet, och försköna på det vis det framförs på.²⁴ Att behärska ett välutvecklat ordförråd, använda termer och uttryck vid rätt tillfällen och med rätt stavning, kallar Janne Lindkvist Grinde för ”grammatisk doxa” vilket innebär den norm som efterföljs av alla mottagarna, de flesta mottagare eller de mest respekterade mottagarna.²⁵ Ett brett ordförråd kan vara nyckeln till ett mer varierat språk, med ett mer varierat språk kan en skribent eller talare undvika en uttråkad mottagare, och med fler medel påverka textens effekt på mottagaren.²⁶

²⁰ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 63.

²¹ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 64.

²² Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 236.

²³ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 241.

²⁴ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 19.

²⁵ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 239.

²⁶ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 243.

Den klassiska retoriken definierade ursprungligen stilar i tre kategorier, svulstig, utsirad och en ren, ”naturlig” stil.²⁷ Ur de olika stilarna kom tre stilnivåer. Den retoriska klassikern *Ad Herennium* beskriver den mest berömda definieringen av dessa stilnivåer, låg stil (*figura sublimis*), mellan stil (*figura mediocris*) och hög stil (*figura humilis*). Den höga stilen kännetecknas ofta av vackra ord med jämn rytm, mellanstilen är lite mer vardaglig och den låga stilen är rent vardagligt talspråk²⁸ eller slang och kan i formella sammanhang uppfattas som ovårdat.²⁹ Cassirer menar att generellt gäller desto mer skriftspråklig stilen är, desto högre stilnivå, medan en mer talspråklig stil ger en desto lägre stilnivå. På detta vis följer stilnivåerna även ett socialt rangsystem: en hög utbildning kännetecknar generellt en högre stilnivå och kan därför anses ge mer makt och inflytande.³⁰

1.4.2.1 Formell och informell stilnivå

Stilnivå är den grad av formalitet som det använda språket förmedlar. Dessa kan till exempel benämnas som starkt vardagligt, vardagligt, högtidligt, formellt och informellt etcetera.³¹ Innehåller texten eller talet en del skriftspråkliga ord kan man tala om *formell* stil som i för hög grad av användning kan uppfattas som stel och onaturlig eller skrytsam. Finner man mer *talspråkliga* vardagsord brukar man tala om *informell* stil, dessa kan kännetecknas genom en mer ledig, vardaglig eller slangbetonad stil. Om stilen är *lätt* har den enkla och korta ord, är den *tung* kan den ha långa komplicerade meningar och fraser. Om stilen är *dynamisk* kan den uppfattas som energisk, livlig och full av handling, är den motsatsen, det vill säga *statisk*, kan den uppfattas som livlös, trög och sakna handling.³²

Informell stilnivå förknippas ofta med den personliga stilen och formell stilnivå med den opersonliga stilen. Den ena behandlar tillexempel förordningar eller stadgar som bör förhålla sig opersonliga och kan genom kategoriseras till en mer offentlig situation.³³ Den andra kan förekomma i privata situationer så som ett personligt skrivet brev till en vän, och kan innehålla personliga erfarenheter eller information.³⁴ För stilistiken är en text i personlig stil förknippad med författarens egna redogörelser ur eget eller andras perspektiv där vardagliga ord är vanligt förekommande, man brukar tala om att den personliga texten uttrycker talaren

²⁷ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 298.

²⁸ *Ad Herennium De Ratione Dicendi: Retorik till Herennius*, övers., av Birger Berg, med förord av Kurt Johannesson, (Lettland: Retorikförlaget & Birger Bergh, 2009), IV:11–12.

²⁹ Bo Renberg, *Retorik-analys: en introduktion* (Lund: Studentlitteraturen, 2007), 37.

³⁰ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 92.

³¹ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 92.

³² Hellspong, *Metoder för brukstextanalys*, 71.

³³ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 80–81.

³⁴ Hellspong, *Metoder för brukstextanalys*, 71.

eller skribentens individualitet och personlighet.³⁵

1.4.2.2 Stilbrott

Att alternera från en stilart till en annan i en och samma text kan generera ett stilbrott, detta kan till exempel ske när man använder talspråkliga ord eller slang i en skriftspråklig text, eller tvärtom. De ord som är passande för stilnivån är enhetlig med stilarten, därför blir de ofta väldigt tydligt när ett stilbrott ger sig till känna i en text, ord och fraser som tillhör samma stilnivå används i samband med ord uppenbart inte hör hemma där.³⁶ Ett stilbrott kan ibland användas som en strategisk funktion för att skapa identifikation hos sin publik, en sådan strategi kan vara fruktbar i till exempel ett politiskt tal för att publiken enklare ska känna en gemenskap gentemot talaren och dennes agenda. Ett sådan stilbrott kan till exempel vara att integrera sitt personliga liv i det offentliga arenorna genom informellt språkbruk eller handling.³⁷

Det sägs ibland att den bästa stilen är den som inte märks, ett sådant ordspråk kan man säga, ur ett retoriskt perspektiv, är målet med en text eller ett tal. När publikens tankar vandrar i väg och i stället uppmärksammar förmedlandet, det vill säga på det vis något sägs eller skrivs, i stället för vad som sägs eller skrivs, flyttas fokus från innehållet, till de medel som innehållet förmedlas genom. Detta kan i sin tur påverka den inverkan ett tal eller en text har på sin mottagare.³⁸

1.4.3 Visuella retoriska uttryck

Visuell retorik inkluderar både visuella uttryck med retorisk funktion likväl som dem teoretiska perspektiv kring hur de visuella uttrycken kan kommunicera med sina mottagare.³⁹ Ett visuellt uttryck kan vara en bild, en reklamfilm eller ett personligt brev med allt vad det inkluderar.⁴⁰ Det visuella uttryckets funktion i det personliga brevet är direkt kopplat till på det vis den sökande väljer att framställa sig, genom estetisk utformning av sitt personliga brev. Som bakgrunden förtäljer kan breven se olika ut vad gäller layout, vissa brev inkluderar ett foto på den sökande och vissa inte. Ibland är fotot olämpligt för sammanhanget, i andra fall är fotot av

³⁵ Cassirer, *Stilistik & Stilanalys*, 82.

³⁶ Hellspong, *Metoder för brukstextanalys*, 100–101.

³⁷ Reyes, "Building Intimacy", 63.

³⁸ Anders Sigrell, "Retorisk stilanalys: ironi, presuppositioner och metonymier", i *Retorisk Kritik, teori och metod i retorisk analys*, red. Otto Fischer, Patrik Mehrens & Jon Viklund (Ödåkra: Retorikförlaget, 2014), 120–121.

³⁹ Sonja K. Foss, "Framing the Study of Visual Rhetoric. Toward a Transformation of Rhetorical Theory", i *Defining Visual Rhetorics*, red. Charles A. Hill & Marguerite Helters (Mahwah: Lawrence Erlbaum, 2004), 304.

⁴⁰ Patrik Mehrens, "Visuell retorik", i *Retorisk Kritik, teori och metod i retorisk analys*, red. Otto Fischer, Patrik Mehrens & Jon Viklund (Ödåkra: Retorikförlaget, 2014), 319.

dålig kvalitet, i båda fallen kan de val den sökande gjort komma att påverka ethos. Vissa brev kan inkludera färger, spalter eller andra kreativa idéer. Den visuella överblicken görs som komplement till den lingvistiska analysen och undersökandet av stilnivåer och stilbrott. Med hjälp av den visuella överblicken ska jag, i min ethosanalys, identifiera layoutens retoriska funktion i det personliga brevet och svara på frågan hur helhetsintrycket av den sökande och dennes ethos kan komma att påverkas av de val som gjorts kring layouten.

Val av design, layout och eventuellt bifogad bild är centrala i analysen. Under kategorin design inkluderas font, textstorlek och kreativa idéer, under kategorin layout inkluderas introduktion och avslut, längd på text och visuellt intryck av styckesindelningar.

1.4.4 Ethos

Retoriken kan definieras på olika vis, Aristoteles definierar retoriken som "låt retoriken vara en förmåga (dynamis) att i varje enskilt fall uppfatta det som kan vara övertygande eller övertalande."⁴¹ Sigrell i sin tur definierar retorik i modern tid som "Konsten att välja språk konstruktivt".⁴² Vad båda verkar överens om är att retorik är en konst, *techne*, i retorisk term.⁴³ Ethos kännetecknas som talaren eller skribents trovärdighet, och är en av de tre övertygelsemedel (ethos, pathos, logos) som används i retoriken. En talare kan i praktiken bygga sitt ethos genom handling och ord och genom att visa på kunskap och expertis i kring ämnen diskuterade.⁴⁴

Den klassiska retorikens ethosbegrepp innefattar den karaktär som en talare eller skribent visar upp eller konstruerar i själva talet eller texten. Aristoteles betonar starkt att ethos är det strategier som en talare skapar och använder i det den enskilda situationen.⁴⁵ Det som sedan tidigare av talaren eller skribenten var känt för publiken eller läsaren ingår inte i vad som beskrivs som de retoriska bevismedlen, utan tillhör de icke-retoriska bevismedlen.⁴⁶ Retorik

⁴¹Aristoteles (2012), *Retoriken*, övers., noter och inledning av Johanna Akujärvi; med introduktion av Janne Lindkvist Grinde, 1. uppl., Ödåkra: Retorikförlaget, 1.2.1 (1365a) Värt att nämna här är att i den citering som redogörs, använder Aristoteles begreppet *dynamis* ("förmåga"). I *Retoriken* diskuteras *dynamis* som en uppgift, som ingen annan konst har, det är en konst utan konstregler. Lindkvist redogör för vad han kallar en förenklad förklaring av *techne* i linje med hur Aristotelisk retorik brukar uppfattas och menar att även om Aristoteles benämner *dynamis* kan det tolkas som en konst i sitt sammanhang. Lindkvist hänvisar till en diskussion mellan begreppet *techne* och *dynamis* i Aristoteles, McNally (1971) för en förtydligande utredning kring innebörden och tolkningen se Lindkvist Grinde 2008, 30.

⁴²Anders Sigrell, *Retorik För Lärare: Konsten Att Välja Språk Konstruktivt* (Ödåkra: Retorikförlaget, 2015), 13.

⁴³Aristoteles, *Ars Rhetorica*, 43. Här vill jag tillägga att begreppet "techne" ofta översätts som "teknik" och avser något man kan lära sig, till skillnad från en modern uppfattning av ordet konst. Det ligger inte heller någon säkerhet i huruvida Aristoteles verk faktiskt var en "techne" utifrån på de vis det beskrivs, eller vilken typ av "techne" retoriken skulle vara.

⁴⁴Reyes, "Building Intimacy", 61.

⁴⁵Aristoteles, *Ars Rhetorica*, 1.2.4 (1356a)

⁴⁶Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 88.

kan alltså ge en talare eller skribent de verktyg som kan behövas för att finna allt som språkligt sett kan göras i varje given situation.⁴⁷ Lindkvist Grinde redogör för Fortenbaughs (1994) framställning av ethos och menar att det är för det mesta nödvändigt, för att kunna övertyga, att varje individ ska identifiera sina egna egenskaper och utifrån dessa bygga sitt ethos, i synnerhet inte försöka hävda sig vara något annat.⁴⁸

Redan innan Aristoteles, i det allra äldsta av grekiska retorikforum har man kunnat urskilja tre huvudbeståndsdelar hos ethos för att på bästa vis inge förtroende. De kopplas an till karaktären och har att göra med moraliska egenskaper (*arete*), förnuft eller kunskap (*phronesis*) och den goda viljan (*eunoia*).⁴⁹ Dessa tre huvudbeståndsdelar, är angelägna i en analys för att finna vilken typ av strategi en talare eller skribent använder sig av för att framstå som trovärdig hos sin publik. De är upp till författaren att undersöka vad publiken uppfattar som moraliskt, kunnigt och vad som skulle kunna ses som en god vilja och sedan använda dessa i sitt försök att framstå som trovärdig i sin karaktär.⁵⁰

1.4.4.1 Arete

Vad som är en moralisk egenskap (*arete*) är självklart helt beroende på kontexten och den *doxa* eller de åsikter som råder. Man kan tala om de fyra kardinaldygderna som härstammar från de antika filosofernas diskussioner där det ansågs berömvärdt att vara modig, rättrådig, klok och måttfull. I dagens svenska samhälle är dessa egenskaper fördelaktiga men det är emellertid andra egenskaper som styr så som ärlighet, vänfasthet, generositet och ett visst mått av självkontroll.

1.4.4.2 Phronesis

Vad som kännetecknas som kunskap och förnuft (*phronesis*) är även det föränderligt över tid och kulturer emellan. När man talar om kunskap och förnuft som en ethosstärkande retoriker gäller det att kunna uppvisa sina kunskaper och sin kunnighet, men Lindkvist menar att det är inte alltid mest effektivt att explicit uttrycka sina kunskaper, att i stället använda sig av vårdat och reflekterande språk och ordval kan te sig mer fördelaktigt för att visa upp sitt förnuft och sin kunskap än tillexempel att redogöra för olika sorters utbildningar efter varandra.⁵¹

⁴⁷ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 89.

⁴⁸ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 91.

⁴⁹ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 91.

⁵⁰ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 91.

⁵¹ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 93.

1.4.4.3 Eunoia

Den goda viljan (eunoia) används för att talaren eller skribenten ska visa sig välvilligt inställd till sin mottagare. Det gäller framför allt att visa sig intresserad, inlyssnande och sympatisk, för att din mottagande publik ska vilja lyssna på dig och rikta sin uppmärksamhet till vad du har att säga.⁵²

1.4.4.4 Decorum

Strategierna genom vilka en retoriker, talare eller skribent förmedlar sin tes, eller sitt ethos innefattar val av ord. Förmågan att välja ord och stil av språk på ett för karaktären, och situationen, fördelaktigt sätt är naturligtvis av stor vikt. Quintilianus har i sina verk varit tydlig med att sparsamt använda sig av alltför långa parenteser, underlig eller ovanlig ordföljd, alltför korta meningar och svårbegripliga talesätt.⁵³ Han råder även en skribent eller talare att vara så konkret som möjligt, Quintilianus menar att det inte räcker att beskriva *att* något hände eller ter sig på ett visst vis, utan det krävs även att man berättar *hur* genom konkretion.⁵⁴ Att uttrycka sig handlar om att välja språk och stil. För att vara effektiv behöver texten eller talets stil vara anpassat till vad det kan tänkas handla om, till talaren eller skribentens karaktär (*ethos*) och till själva situationen vilket innefattar platsen och den mottagande publiken. Att kunna uttrycka sig genom det språk och den stil som är bäst lämpat för situationen benämns inom retoriken för *decorum*.⁵⁵

1.5 Material

Materialet, som består av tio personliga brev, är allmänna handlingar och har tillhandahållits mig av Malmö stads Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltning. I min kontakt med förvaltningen bad jag om fem framgångsrika brev och rem mindre framgångsrika brev. Det vill säga fem brev från sökande som gått vidare i urvalsprocessen och fem brev från sökande som inte gått vidare i urvalsprocessen. Det urval av material som gjordes skedde slumpmässigt av min kontaktperson hos förvaltningen. Eftersom jag inte var involverad i urvalsprocessen kan jag således påstå att breven inte valts ut med en subjektiv underliggande idé kring vilka brev som hade kunnat generera flest eller mest specifika resultat.

Kriterierna för materialets urval hade jag specificerat till en tjänst som krävde en

⁵² Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 93.

⁵³ Quintilianus, *Institutio Oratoria* (övers., av Bengt Ellenberger, Stockholm: Wahlström & Widstrand, 22), 8.2.14-21.

⁵⁴ Quintilianus. *Inst. Or.* 9.2.40.

⁵⁵ Lindkvist Grinde, *Klassisk Retorik För Vår Tid*, 297.

specifik utbildning, till exempel någon typ av legitimation. Detta för att säkra att det krävdes av alla sökande att ha samma sorts grundliga utbildning, samt att alternativet att en för arbetsgivande likvärdig utbildning för grundkravet i ansökan inte var tillgängligt. Förvaltningen valde, utefter de kriterier jag specificerat, en SFI-lärare tjänst hos Komvux i Malmö vilken krävde en giltig lärarlegitimation samt behörighet att undervisa i svenska för invandrare vid tillträde av tjänsten. Annonser, som gällde en tjänst, var publicerad mellan 2021-08-20 och 2021-09-05 och hade totalt 62 sökande. Både ansökan i sin helhet och samtliga utvalda personliga brev bifogas som bilagor. Till de personliga breven tillhandahölls jag kompletterande uppgifter vilka bestod av tillhörande CV och utdrag från den ansökningsprocess som de sökande fått gå igenom på den webbaserade ansökningsplattform där ansökan skickats in via Malmö stad. Ansökningsprocessen inleddes med sex urvalsfrågor i ja och nej-form kopplade grundläggande krav för tjänsten, dessa redogörs för i listad form i en bilaga. Nästa steg på ansökningsplattformen var möjligheten att bifoga eget CV och personligt brev som separata uppladdningsbara dokument.

Materialet har avgränsats till tio brev för att enklare kunna bearbetas på ett kvalitativt sätt, för att kunna dra generella slutsatser om eventuella resultat hade en kvantitativ undersökning behövts komplettera min studie. Eftersom breven avser en specifik tjänst, och fler aspekter än det personliga brevet spelar roll vill jag förtydliga att mitt resultat inte speglar det mest fördelaktiga sättet att skapa ett personligt brev. Vidare vill jag poängtera att min kontaktperson hos förvaltningen tydligt underströk vikten av individualitet, och att det personliga brevet endast ses som ett komplement i rekryteringsprocessen. Förvaltningen för Gymnasie- och vuxenutbildningen i Malmö arbetar kompetensbaserat i en rekryteringsprocess där kunskaper, färdigheter och erfarenheter som identifieras hos den sökande alla ligger till grund för de beslut som fattas i rekryteringar. De bedömer inkomna ansökningar utifrån kravspecifikationen för tjänsten och tittar på kandidaternas svar på urvalsfrågor och på CV. Det ska därför förtydligas att förvaltningen menar att de personliga breven väldigt sällan är helt avgörande.⁵⁶ Utöver detta förtäljs det tydligt i annonsen att Malmö stad strävar efter att medarbetarna ska spegla den mångfald som finns bland befolkningen i staden och välkomnar därför sökande som kan bidra till att arbetsgivaren kan tillgodose Malmöbornas behov. Jag kommer inte att inkludera eller ta hänsyn till arbetsgivarens mångfaldsfrågor, eller andra typer av frågor eller mål från styrdokument kopplat till denna typ av anställningsprocesser hos Malmö stad i min studie. De sökande i de personliga breven som avser mitt empiriska material är i

⁵⁶ Meri Jankova, e-post till författaren, 21 oktober 2021.

studien och i bilagorna helt anonymiserade.

Fynden i studien avser identifiera skillnader och likheter i framställandet av ethos för den specifika tjänsten som SFI-lärare till Komvux Malmö Läroverk i syfte att ge ljus över hur framgångsrika personliga brev respektive mindre framgångsrika brev *kan* se ut. En mer omfattande undersökning hade behövt inkludera fler kriterier så som CV, tidigare erfarenheter och kunskaper, ålder, kön eller personlighetstyp. En sådan studie hade stött på en del större svårigheter inte bara kring de etiska aspekterna, utan även vad gäller att säkerställa en och samma utgångsläge och en rättvis jämförelse av ett sådant material, för att kunna dra generella slutsatser om en universell beskrivning om hur man bäst formulerar ett personligt brev.

1.6 Tillvägagångssätt

Analysen av de tio breven skedde i fyra steg. Först gjordes en noggrann genomläsning av alla brev. Nästa steg innefattade en utvärdering av breven och en jämförelse vad gäller innehåll samt ansökans kvalifikationer och meriter där det kartlades vilka brev som innehöll allt eller delar av vad som efterfrågades och/eller var meriterande. Tilläggas skall att den del av CV som beskriver och listar upp den utbildning som den sökande har krediterat sig inte har integrerats i denna kartläggning, resultatet av den speglar således endast vad kandidaten redogjort för i brevet, inte vad som även går att finna i resterande CV.

Kartläggningen plockade ut alla kvalifikationer och meriter i ansökan i ett dokument som sedan användes för var och en av de olika breven, detta sammanfattade dokument av kriterier redovisas i listform nedan. Resultatet av kartläggningen redovisas i procent i tabellform under analysavsnittet och avser hur många av de kriterier ansökan innehöll som de tio sökande valt att inkludera i sitt brev, och kommer integreras i den diskussion som senare förs.

Kriterier framtagna via ansökan för en kartläggning av breven, redovisas nedan i listform.

- Ser gärna att du har tidigare erfarenhet av SFI eller språkundervisning
- Meriterande om du har utbildning som specialpedagog eller speciallärare samt har erfarenhet av att arbeta med elever med olika funktionsnedsättningar
- Du är driven och flexibel lärare som brinner för att undervisa SFI för elever med utmaningar i sitt lärande
- Erfarenhet av att arbeta med olika anpassningar och god kunskap om att tillgängliggöra lärandemiljöer
- Bör vara självständig och ta egna initiativ
- Du ska uppskatta varierat arbete och vara bra på problemlösning
- Viktigt med god vana att arbeta med digitala verktyg och känner sig trygg med datorn som redskap
- Du har god pedagogisk förmåga
- Kunna undervisa och lära ut till elever med olika förutsättningar och kunskaper på ett individanpassat, flexibelt och dynamiskt sätt
- Kunna anpassa undervisning efter metoder som fungerar med eleverna som grupp
- God kommunikativ förmåga
- Förmåga att strukturera, organisera och prioritera arbetsuppgifter på ett effektivt sätt

- Van vid att arbeta tillsammans med andra och ser goda relationer som en förutsättning för ditt arbete
- Du har gärna konstruktiva, professionella samtal med dina kollegor för att tillsammans förflytta organisationen framåt
- Det är för uppdraget nödvändigt att du uttrycker dig väl i svenska och engelska både i tal och skrift
- Meriterande med kunskaper i fler språk

Med det sagt är det inte uteslutet att de meriter och kvalifikationer som inte nämns i det personliga brevet trots det kan hittas i CV, dock är det min generella uppfattning, med grund i tidigare forskning och teori i avsnitt 1.4, att de personliga breven innehåller det som för den sökande var viktigt att förmedla vad gäller kunskap och erfarenheter till arbetsgivaren, med utgångspunkt i vad ansökan efterfrågade. De sökande som mot förmodan har meriterande kvalifikationer vilka efterfrågas men inte väljer att nämna dessa i brevet trots att ansökan betonar dess vikt, hade även kunnat spela roll i undersökandet av de sökandes förmedlade ethos i sitt personliga brev. I denna studie har jag dock valt att avgränsa mig till att endast behandla det som redogörs för i de personliga breven. Steget därefter syftade till att identifiera stilnivå och potentiell förekomst av stilbrott genom att undersöka innehåll och språk- och ordval i relation till lämplighet (*decorum*), lexikala variabler så som grammatiska felaktigheter och syntax som i sin tur lägger grunden för ethos-analysen. Nästkommande steg var en visuell överblick över de personliga brevens layout, design och eventuell bifogad bild för att ge en helhetsbild kring ytterligare påverkande faktorer. I analysen studerades de visuella retoriska uttrycken av de personliga breven som en helhet. En mall skapades för en tydligare kartläggning av samtliga brev för att sedan binda ihop resultatet från respektive grupp med varandra och inkluderade aspekterna font, textstorlek och eventuell kreativ idé under rubriken design. Under rubriken layout studerades intro/avslut, längd och stycken. Slutligen undersöktes en eventuellt bifogad bild. Det sista steget var ytterligare en läsning och gruppering av alla brev. Efter de första delarna av analysen sorterades breven in i grupperna framgångsrika och inte framgångsrika brev. Med ethos som utgångspunkt samlades de fynd som gjorts i föregående delar av analysen och kopplas till på det vis de sökande framställer det egna jaget och sin lämplighet, sitt ethos, i sitt personliga brev. Dessa delar av analysen presenteras i flytande text med inkluderande exempel.

Eftersom studien ämnar undersöka hur de sökande, genom sina språkval i sina personliga brev, har framställt sig själva som bäst lämpade för den aktuella tjänsten har jag valt att använda mig av flera metoder. Mitt fokus ligger på att undersöka skillnader och likheter, det vill säga en komparativ analys⁵⁷, i framställandet av de sökandes ethos i breven. För att undersöka hur de har framställt sig i sina brev använder jag mig av metoder som stilnivåer, lingvistiska analys samt visuell analys. Vad

⁵⁷ Hellspong, *Metoder för brukstextanalys*, 78-79.

gäller stilen kommer jag att studera meningar och ords längd, val av ord och fraser och disposition för att identifiera vilken stilnivå texten befinner sig på och texterna innehåller skiftningar i stil, det vill säga stilbrott. Stilnivåerna jag valt att inkludera redogörs för under teori. Jag kommer även att inkludera skrivfel, stavfel och felaktig meningsuppbyggnad i denna analys. Vidare görs en visuell analys där jag studerar layout, design och eventuell bifogad bild. Dessa fynd analyseras sedan med utgångspunkt i ethos och de tre dygderna arete, phronesis och eunoia, samt decorum, det vill säga vad som för situationen är bäst lämpat.

Med grund i den befintliga information som finns att tillgå kring ämnet personliga brev, som också redogörs för under bakgrund, och den befintliga tidigare forskning som gjorts kommer jag även ta i beaktande om de personliga breven följer den mall som arbetsgivare förespråkar.

2. ANALYS AV ETHOS I PERSONLIGA BREV

Analysavsnittet syftar till att stegvis undersöka de lexikala variablerna, stil och stilbrott samt estetiskt utförande i det empiriska materialet med utgångspunkt i ethos. De fynd som görs under analysen diskuteras löpande under analysens gång och summeras sedan under kapitlet för resultat och diskussion. Ethos kommer alltså inte presenteras som en egen rubrik utan genomsyrar i stället analysens alla delar.

Fynden i analysen ställs i relation till hur de sökande upplevs ha förmedlat sitt ethos, med grund i teorin, och hur deras personliga brev kan komma att påverka helhetsbilden av de sökande i en rekryteringsprocess. Analysen görs i flytande text med inkluderande citat från personliga brev som exempel. Grupperingen framgångsrika och mindre framgångsrika personliga brev representerar generella attribut för respektive grupp, baserat på de fynd som gjorts i analysen. I ansökan för tjänsten som SFI-lärare hos Komvux Malmö fanns ett antal önskvärda kriterier (se listform ovan), en kartläggning av förekomsten av nämnda kriterier i de respektive personliga breven gjorde och redovisas här i tabellform.

Tabell 2. Förekomsten av de efterfrågade kriterierna redogjorda i de personliga breven. Redovisad i procent för en förenklad översikt.

Framgångsrika brev mängd kriterier		Mindre framgångsrika brev mängd kriterier	
Brev 1	87%	Brev 6	43%
Brev 2	68%	Brev 7	56%
Brev 3	87%	Brev 8	43%
Brev 4	75%	Brev 9	37%
Brev 5	31%	Brev 10	68%

En tydlig korrelation mellan hög procent hos de framgångsrika breven 1 till 5, det vill säga kandidaten nämner de kriterier som annonseras i relation till sig själv, och en låg procent hos de mindre framgångsrika breven 6 till 10 går att se. Både de framgångsrika och de mindre framgångsrika har ett brev som undanviker från den generella strukturen, brev 5 ligger avsevärt lågt ner med sina 31% för att tillhöra gruppen framgångsrika brev, och brev 10 ligger avsevärt högt upp för att tillhöra gruppen mindre framgångsrika brev. I övrigt finns inga avvikande anmärkningar vad gäller korrelationen kriterier nämnda och de två grupperna av brev. En hög korrelation mellan nämnda kriterier från ansökan behöver inte automatiskt betyda ett framgångsrikt brev.

Den studie som PPT-psykologen Malin Freiman Moezzi gjort vid Uppsala universitet visade att beskrivningen som gjorts av den egna personen i det personliga brevet i själva verket inte korrelerade med självskattade personlighetstest. Studien visade en stor spridning i deltagarnas riktiga personliga egenskaper vilka inte återspeglades i det personliga brevet. Detta kan emellertid bero på en anpassning av information till specifik situation. Freiman Moezzi menar att det kan bero på att man i stor utsträckning vill försöka beskriva sig själv utifrån vad som eftersöks i annonsen. Hon menar att en sådan aspekt kan påverka det personliga brevets roll i en rekryteringsprocess eftersom det kan innebära svårigheter för rekryteraren att tolka en sökandes personlighet rätt. På det vis kan det finnas risk för att en anställning kan ske på grunder av slumpmässighet, eller rentav en rekryterares subjektiva bedömning om vad som uppfattas som utstickande genom att vara klyftigt, roligt eller smart. En slutsats kring huruvida en korrelation mellan nämnda kriterier i ansökan och brev som framgångsrikt går vidare i rekryteringsprocesser alltid förekommer i finns det inte tillräckligt med grund för att komma fram till, däremot är det en intressant aspekt som i sin tur kan komma att påverka ethos hos en sökande.

2.1 Lexikala variabler och syntax

De lexikala variablerna är anmärkningsvärt varierande mellan grupperna. Samtliga fynd som har relevans till analysen kommer genomgående att uppmärksammas på olika sätt. Citaten skrivs ut enligt brevens ursprungliga form, ändringar som görs i citatet enligt följande regler är skapade av mig för att förtydliga vad i citatet som följaktligen diskuteras. Fetmarkerad text inom klammer i ett citat innebär ett tillägg skapat av mig, för att demonstrera att tillexempel ett ord, en eller flera bokstäver eller tecken saknas och finns således inte i de personliga brevets original. Kursiverad text i citaten är skapade av mig, och avser belysa ett eller flera ord eller tecken vilken efterföljande förklaring ges i brödtext, en sådan kursivering finns således inte i originalbrevet.

Grammatiska fel så som stavfel, syftningsfel, felaktig meningsuppbyggnad och felaktig styckesindelning förekommer avsevärt mer i gruppen mindre framgångsrika brev än i sin motgrupp. En del av de grammatiska felen kan förmodas röra sig om uppenbara slarvfel så som saknad av ord redan i första meningen i brevet:

Brev 6

Hej!

Mitt namn är [anonymiserat namn] och jag [saknas ett ord] tjänsten ”SFI-lärare till Komvux Lärvox”.

Medan andra blir mindre självklara, så som felstavningar av namn på praktikplats under utbildningstid, och kan även tänkas handla om brist på kunskap kring ordets rätta stavning, Dammfri:

Brev 9

”Under lärarutbildningen hade jag min verksamhetsförlagda tid i västra innerstadens område som omfattar Hästhagens förskola, Dam[m]friskolan och Mellanhedsskolan.”

De framgångsrika breven har inga stavfel, med undantag för det avvikande brevet med låg procentenhet för korrelation mellan kriterier i ansökan och nämnda kriterier i det personliga brevet, brev nummer 5. Brevets felaktigheter är extra anmärkningsvärt eftersom brevet tillhör gruppen för framgångsrika brev, och den sökta tjänsten innebär att undervisa i svenska:

Brev 5

Mina erfarenheter inom skolans värld gör att det känns helt [saknas ett ord] att ansöka om den här tjänsten. Jag har stor erfarenhet av den mer praktiska sidan av skolans värld, Har [felaktig versal] jobbat [saknas ett ord] och är utbildad idrottslärare. Jag har haft elever från åk 1 till åk 9. Här har jag undervisat *den* internationella skolan, *för* kommunikations[**felaktigt mellanslag**]klasser. Idag arbetar jag som mentor *får* [för] *åk* [årskurs] 1. Vi följer våra klasser från *åk* 1 till åk 3, *I* [felaktig versal] vårt mentorsuppdrag undervisar jag i alla ämnen förutom idrott och slöjd.

I brevet finns både utelämnade ord i meningar, felaktig användning av versaler och tecken och förkortningar. Lindkvist menar att genom att uttrycka sig grammatiskt felaktigt riskera talaren eller skribenten att uppfattas som okunnig eller oseriös. Att behärska ett välutvecklat ordförråd, använda termer och uttryck vid rätt tillfällen och med rätt stavning är därför av stor vikt när man talar om hur en läsare uppfattar skribentens ethos. Inte bara stavfel är återkommande i samtliga av brevens utformning, även felaktiga meningsbyggnader, styckesindelningar identifieras och förekommer generellt fler gånger i det mindre framgångsrika breven än i de framgångsrika. Meningen nedan utdragen från ett framgångsrikt brev blir missvisande, det markerade stycket i meningen uttrycker att kandidaten syftar tillbaka till det högstadiet hon arbetat på, trots att ett sådant aldrig nämnts tidigare i texten. Meningen upplevs inte felaktig, som läsare är det fortfarande tydligt vad skribenten menar, men det markerade stycket blev

märkbar i en annars väl disponerad och sammanhängande text. Meningen hade med enkelhet kunnat formuleras på ett tydligare och mer konkret sätt:

Brev 2

Detta föranledde beslutet att läsa in behörighet i svenska som andraspråk, vilket var en otroligt intressant, givande och rolig läsning. Jag undervisade därefter i ämnet *under mina sista 3 år på högstadiet*.

Exemplet i brev 9 och brev 5 kan upplevas relatera till bristande kunskaper i svenska alternativt bristande engagemang i korrekturläsning. Exemplet i brev 2 upplevs i sin tur som något oturligt beskrivet eller möjligtvis slarvigt förklarat. Skillnaderna i hur läsaren upplever det olika felaktiga meningsbyggnaderna blir viktiga i en analys kring de sökandes ethos, där deras upplevda kunskap och förnuft (eunoia) kan komma att påverkas.

Enligt rekryteringskonsulten hos Dfind Finance från undersökningen gjord av Metro Jobb är grammatiska fel så som stav- eller syftningsfel och felaktiga meningsuppbyggnader inte nödvändigtvis något som fångar en rekryterares öga vad gäller helhetsintrycket av en sökande. Men, menar flera rekryterare och chefer, blir felen uppenbara eller upprepade kan det finnas skäl för läsaren att uppleva kandidatens helhetsintryck påverkas, och får inverkan på ethos. I detta fall är tjänsten som annonseras en pedagogisk lärande tjänst med syfte att undervisa i svenska för invandrare.

Operations Process Specialist hos Bemanningföretaget Academic Work menar att genom att noga bearbeta sin text, och rätta fel som kan ske på vägen kan en kandidat framstå som noggrann och engagerad. På så vis kan den sökande visa sig intresserad och välvilligt inställd till sin mottagare (eunoia), ett tydligt visat intresse för den sökta tjänsten är viktigt i ett personligt brev även för konsultchefen på Amendo. Återkommande grammatiska slarvfel kan komma att påverka hur läsaren upplever att kandidaten förmedlar sitt intresse för tjänsten, och ställa sig frågan hur mycket tid och engagemang kandidaten har lagt på sitt personliga brev om det upprepade gånger förekommer uppenbara slarvfel. Läsaren kan ha skäl att fråga sig om ett sådant bristande intresse och engagemang för en korrekt text i ansökan kan komma att spegla sig i ett bristande intresse och engagemang även för det eventuella arbete som tjänsten innefattar.

I samtliga personliga brev förekommer felaktig styckesindelning. I ett av de mindre framgångsrika breven är enstaka meningar uppdelade som hela stycken upprepade gånger, i ett annat handlar det om två till tre meningar i varje stycke med upp emot åtta olika stycken på en och samma sida. I de framgångsrika breven är styckena avsevärt längre, men kan

nå upp till sju olika stycken per sida. För att demonstrera ges ett exempel på brev 8 i sin helhet, som består av åtta efterföljande stycken, från gruppen med mindre framgångsrika brev:

Brev 8 i sin helhet exklusive hälsningsfraser före och efter brödtexten.

[1] Jag ansöker om tjänsten som sfi-lärare hos er. Jag bor i [anonymiserad ort] och arbetar just nu på Komvux i Lund.

[2] Jag har arbetat 6 år på SFI, med undantag för året 2016/2017 då jag jobbade som mentor för åk 3 på Fågelskolan.

[3] Jag gick ut lärarhögskolan i Januari år 2004 och hade då påbörjat min tjänst som grundskollärare i en åk 3-4. Jag har arbetat i alla årskurser som jag är behörig för, (åk 1 till 6, samt Vuxenskolan, sfi). Jag har lätt för att anpassa mig och tycker det är roligt att jobba på alla nivåer. Det är spännande och roligt på olika sätt. Jag har utvecklats mycket under dessa år i mitt yrke.

[4] Jag har god förmåga att se elevens behov (det individuella lärandet) och att vara flexibel, öppen och självständig. Jag brukar också kunna samarbeta bra med andra.

[5] Jag kommer från Västerås men har flyttat med familjen ett par gånger. Vi bodde ett år i Dublin (där min man arbetade och jag var hemma ett år eftersom min dotter var liten då.)

[6] Sedan flyttade vi till Älmhult och sedan, pga arbete, till [anonymiserad ort]. Vi trivs bra och har nu bott här i 6 år. Jag bor med [anonymiserat] och våra 2 barn [anonymiserat namn] och [anonymiserat namn]. Jag har också en äldre son, [anonymiserat namn] som är [anonymiserad myndig ålder] år nu.

[7] Jag trivs med att vara ute i naturen, ta långa promenader, måla och simma. Mycket tid är jag tillsammans med familjen och barnen.

[8] Jag är mycket intresserad av tjänsten ni utlyser. Jag är också nyfiken på er organisation och hur ni arbetar. Jag hoppas få komma på intervju!

Som utläses är brevets styckesindelning inte sammanhängande, utan påminner mer om en konstruktion där varje mening blir ett nytt stycke likt en dikt. Som HR- specialisten hos IKEA nämner, är en rörig layout något som kan komma att påverka helhetsintrycket av en sökande. Delar av nästkommande stycke tillhör samma ämne som föregående stycke behandlade. Var kandidaten bor nämns i stycke 5, sedan görs ett en ny styckesindelning, stycke 6, för att nämna ytterligare ställen kandidaten bott på. En styckesindelning som brev 8, ett mindre framgångsrikt brev, kan ge läsaren intrycket av en ungdomlig kandidat med få kunskaper vad gäller textkonstruktion. I en sådan situation kan man anta att en rekryterare ser över de felaktiga grammatiska utformningarna och ser mer till innehållet i texten och helhetsuppfattningen av kandidaten. Om man bortser från att åldern listas på tillhörande CV, får läsaren även i texten

information om att kandidaten har en äldre myndig son, vilket i sin tur låter läsaren veta kandidatens minimumålder som inte kan räknas till ungdomlig åldersgrupp. Vidare nämns att kandidaten, precis som övriga sökande, har en högskoleexamen och en lärarlegitimation och beskriver i texten att hen undervisat SFI, Svenska För Invandrare, i sex år. Ett av kriterierna i ansökan var att för uppdraget kunna uttrycka sig väl i svenska och engelska i tal såväl som skrift. Att egenskaper som efterfrågas i ansökan inte korrelerar med uppvisade egenskaper i det personliga brevet är inte önskvärt enligt rekryteringskonsulten hos bemanningsföretaget Poolia från Metros undersökning. Textens information och innehåll i kombination med dess grammatiska utformning, och i relation till kraven för den utlysta tjänsten ger intrycket att kandidaten undervisar i svenska, men inte själv behärskar alla svenska regler för skriftspråk. En sådan parallell vad gäller kandidatens förmedlade kunskaper och utbildningsnivå (phronesis) är givetvis inte till fördel för kandidatens uppfattade ethos.

En känsla av bristande kunskap i regler kring styckesindelning tillhör inte uteslutande den mindre framgångsrika gruppen, utan kan upplevas även i de framgångsrika breven. I den gruppen skiljer sig språket och innehållet avsevärt från exemplet ur de mindre framgångsrika breven och ger därför inte samma intryck som ovan nämnt. De framgångsrika breven kan uppfattas som sammanhängande trots felaktig styckesindelning, varför dessa inte inkluderas här. Nämnas skall att en felaktig styckesindelning definitivt är något som kan komma att påverka det upplevda ethoset även från sökande ur gruppen med framgångsrika brev, däremot är det generellt inte lika framträdande i förhållande till övriga aspekter och ger inte heller lika stor upplevd påverkan på helhetsintrycket.

Gruppen för framgångsrika brev var generellt sätt bestående av långa beskrivande meningar. I brev 3 och brev 1 finner vi exempel på meningslängd:

Brev 3

Utifrån min tidigare erfarenhet av arbete med elever som haft olika funktionsnedsättningar har jag blivit väl medveten om att arbetet i fråga kan vara en stor utmaning samt att det kräver mycket av den som är lärare.

Brev 1

Jag har varit med och startat upp yrkesintroduktion mot vård- och omsorg, arbetat tillsammans med elevhälsan och undervisat i framför allt svenska och svenska som andraspråk på grund- och gymnasienivå (läste in behörigheten till svenska som andraspråk för snart 5 år sedan).

I relation till de mindre framgångsrika brevens meningslängd som visas genom exempel från brev 7 och brev 10. Citaten är numrerade för att förenkla översikten och är inte nödvändigtvis efterföljande:

Brev 7

[1] Jag har god baskunskap av skriv- och läsinlärning som jag praktiserat under många år.

[2] Jag är legitimerad lågstadielärare och legitimerad arbetsterapeut.

Samt:

Brev 10

[1] Därefter blir jag legitimerad sva- och sfi-lärare.

[2] Detta innebär att vid tillträdesdagen har jag full lärarkompetens.

[3] Att ta till sig nya tankar och arbetssätt har aldrig varit ett problem för mig.

Skillnaden i meningarna längds skiljer sig markant från varandra i ovan exemplen. De mindre framgångsrika breven, med undantag för brev 5 som avviker anmärkningsvärt från resterande brev i samma grupp, har generellt kortare meningar där flera meningar bygger vidare på varandra i följd, ett sådant upplägg kan för läsaren upplevas som vardagligt eller informellt språk.

2.1.3 Övrigt utmärkande

Vidare gjordes en iakttagelse i brev 2, som tillhör gruppen av framgångsrika brev, där ett citat från, en för branschen, utmärkande auktoritativ figur inkluderats. I exemplet nedan förekommer användandet av citat, eller ”voices” (Bakhtin 1981)⁵⁸:

Brev 2

De kände språkforskaren Jim Cummins uttrycker på ett mycket tydligt sätt hur den optimala lärandesituationen ser ut: ”Det viktigaste en lärare kan göra för att främja elevernas inlärning av ett kunskapsinriktat språk är att skapa en undervisningsmiljö där alla elevers röster kan höras”. Jag vill sträva mot att skapa denna undervisningsmiljö

⁵⁸ Reyes, ”Building Intimacy”, 68. Bakhtin myntade begreppet ”voices” 1988, för vidare läsning se Bakhtin 1988. Genom att presentera ett citat från en respekterad historisk figur, som understryker och för fram en talares egna värderingar och ståndpunkt, kan exempelvis få talaren att framstå som mer övertalande eller övertygande genom sin positionering av åsikt tillsammans med en sådan figur. Detta fenomen är vanligt inom politiken och används bl.a. för att skapa identifikation till sin publik samt i ethoshöjande syfte inte minst i akademiska sammanhang.

och jag hoppas mina elever upplever att vi når en bra bit på den vägen.

Antonio Reyes analys i artikeln ”Building Intimicy through linguistic choices, text structure and voices in political discourse” visar att politiker gör aktiva lingvistiska val för att förmedla politisk auktoritet och trovärdighet (ethos) beroende på vilken typ av person de vill framställa i den politiska kommunikationen. Genom att presentera ett citat positionerar den sökande sig tillsammans med de moraliska värderingar (arete) och åsikter som figuren har eller presenterar, förstärker den sökande djupet i sina egna ord och förankrar det i uttalandet hos en auktoritativ figur. På det viset kan den sökande ta stöd i ett befintligt ethos, för att stärka sitt eget. Således kan de lingvistiska valen som den sökande gjort i kommunikationen till arbetsgivaren återspeglas i hur den sökandes ethos framställs i sitt personliga brev. Utöver positionering tillsammans med en viktig figur, blir den sökandes brev utmärkande i en annars relativt homogen grupp. Det fångar läsaren uppmärksamhet eftersom det avviker från utformningen av resterande personliga brev.

Ytterligare en anmärkningsvärd del av de framgångsrika breven var ett minnesvärt ögonblick av en betydelsefull person. I brev 1 beskriver den sökande hur tidigare erfarenheter med en lärare inspirerat hen till det yrke hen är verksam i idag:

Brev 1

Jag visste redan tidigt att jag det var lärare jag ville bli – en fantastisk gymnasielärare i svenska inspirerade mig. ”Jag vill också bli sådär entusiasmerande” vet jag att jag tänkte så efter gymnasiet började jag läsa till lärare i svenska och religion vid Lunds Universitet.

En anknytning mellan bra personliga egenskaper eller personliga erfarenheter är något som förespråkas hos bemanningsföretaget Amendo. Genom att ge exempel på en personlig erfarenhet, och inkludera en inspirerande figur, positionerar den sökande sig tillsammans med en inspirerande lärare som i tidig ålder föranledde den sökandes beslut att i framtiden välja läraryrket. På det vis kan den sökande förknippas med figuren och ta stöd i den inspirerande lärarens kunskap (phronesis), intresse och välvilja till sitt yrke (eunoia) och stärka sin egen drivkraft och ambition gentemot sitt yrke, vilket i sin tur kan påverka dennes uppfattade ethos. Även detta brev var olikt övriga och uppfattas som anmärkningsvärt i en annars homogen grupp.

2.3 Stil

2.3.1 Formell och informell stilnivå

Det personliga brevet, som av sitt namn kan te sig förvirrande, är i stor utsträckning inte en diskurs av personlig, informell stil. Det personliga brevet syftar till att den sökande med egna ord kan förespråka sig själv genom att göra läsaren mer införstådd i vem den sökande är, samt redogöra för varför den sökande skulle passa bra in på arbetsplatsen. Den sökande ges chansen att i en grupp av potentiella likvärdiga kandidater, önskvärt på ett A-4 blad, göra sig själv anmärkningsvärd och redogöra för sin lämplighet för tjänsten och sin person.

Efter ett noggrant analyserande av de personliga breven i flera steg, blev skillnaderna i stilnivå för båda gruppernas generella aspekter anmärkningsvärda. De mindre framgångsrika breven består generellt sett av mindre nyanserat ordförråd och till stor del av ett mer informellt talspråk. De framgångsrika breven utmärks i sin tur av ett bredare ordförråd och ett mer formellt och nyanserat språk- och ordval. Låt oss studera skillnaderna i ett framgångsrikt respektive mindre framgångsrikt brev:

Brev 2

Att hitta väl fungerande metoder som uppmuntrar eleverna till att vilja lära sig, har en hög prioritet i min undervisning. De ska, utifrån sina individuella förutsättningar, ges möjlighet att utveckla sitt tal-och skriftspråk så att de får en tilltro till sin egen språkförmåga. Att tillägna sig ett nytt språk stärker elevernas självkänsla och identitet och gör dem bättre rustade att möta framtiden i sitt nya land.

Brev 9

Jag är en person som gärna vill försöka hitta positiva lösningar i olika situationer vare sig det är vardagssituationer eller mer komplicerade. Som person anser jag mig vara väldigt lyhörd, pålitlig och organiserad och klarar av att hantera flera saker samtidigt.

Adelswärd menar i sin Avhandling "Styles of success" att argumentation för jagets lämplighet i sammanhanget kommunikation arbetsgivare och arbetstagare i själva verket är en fråga kring sättet man presenterar sig själv på, inte en traditionell argumentation med explicita för och emot argument från olika positioner. Argumenten är således på de vis den sökande väljer att presentera sig som lämplig och trovärdig. När en talare eller skribent uttrycker sig tydligt och korrekt, med välfunna och intelligenta formuleringar i relation till att uttrycka sig slarvigt eller felaktigt, använda talspråk eller slang i skrift har det stor påverkan på hur denne uppfattas av mottagaren. Lindkvist menar att ett brett ordförråd således kan vara nyckeln till ett mer varierat språk, med ett mer varierat språk kan en skribent eller talare undvika att tråka ut en mottagare,

och med fler medel påverka textens effekt på mottagaren.

I exemplen ovan kan vi se att brev 2 använder eleverna och tjänstens kriterier som utgångspunkt i sin beskrivning av sitt arbete, bemanningsföretaget Amendo förespråkar att en sådan anknytning mellan bra personliga egenskaper eller personliga erfarenheter är fördelaktigt. Aristoteles i sin tur menar att talare, för att framstå som trovärdig, kan stärka sitt ethos genom att använda sig av paradigm, det vill säga beskrivande exempel för att demonstrera sin karaktär. Språk- och ordval som ”väl fungerande metoder” och ”tilltro till sin egen språkförmåga” samt ”tillägna sig ett nytt språk” syftar alla till samma sak, att undervisa barn och vuxna i svenska för invandrare, men med olika infallsvinklar. I sin lärobok skriver Cassirer, som tidigare nämnts, att generellt gäller desto mer skriftspråklig stilen är, desto högre stilnivå, medan en mer talspråklig stil upplevs som en lägre stilnivå. Han menar att stilnivåerna även följer ett socialt rangsystem där en låg utbildning kopplar an till en låg stilnivå respektive en hög utbildning som kännetecknas av en hög stilnivå och därför kan anse ge mer makt och inflytande i samhället. Eftersom kandidaten använder ett varierat och nyanserat ordförråd för att beskriva ett arbetssätt som i sin tur kan belysa kandidatens karaktärsdrag, upplevs kandidaten som väl utbildad, erfaren inom området och genom sina exempel i sitt brev kreativ i sitt arbetssätt (*phronesis*). Använder den sökande talspråkliga vardagsord som upplevs som en låg stilnivå och informell, kan den komma att uppfattas som okunnig eller oseriös, inkluderar den sökande å andra sidan för många formella och skriftspråkliga ord kan den riskera att uppfattas som stel, tråkig och inte göra ett tillräckligt stort intryck.

I brev 9 möts vi av en annan typ av ansats, här ges konkreta påståenden kring den sökandes karaktär så som ”person som gärna vill försöka hitta positiva lösningar”, ”lyhörd” och ”klarar av att hantera flera saker samtidigt” men inga understödjande exempel eller belysande förklaringar kopplade till dessa påståenden. I sina verk råder Quintilianus författare och skribenter att vara konkreta, att de ofta inte räcker att beskriva *att* något ter sig på ett visst vis, utan det krävs även att man konkret berättar *hur*, förslagsvis genom beskrivande exempel. Vidare är språk- och ordvalen i brevet inte lika nyanserade eller varierande som i det framgångsrika brevet och uppfattas som mer vardaglig och talspråklig. Första meningen börjar med frasen ”jag är en person som”, meningen därpå börjar på liknande vis ”Som person anser jag mig”. Lindkvist beskriver att det inte alltid verkar vara mest effektivt att explicit uttrycka sina kunskaper, att i stället använda sig av vardat och reflekterande språk och ordval kan te sig mer fördelaktigt för att visa upp sitt förnuft och sin kunskap än tillexempel att redogöra för olika sorters utbildningar eller egenskaper efter varandra. Läsaren kan således uppleva exemplet från brev 9 som otillräckligt och mindre övertygande och komma att fundera över om

påståenden om kandidatens uppräddade egenskaper stämmer överens med verkligheten (phronesis) vilket i sin tur kan påverka hur läsaren upplever helhetsintrycket av den sökandes ethos.

Att kunna uttrycka sig genom det språk och den stil som är bäst lämpad för situationen (decorum) verkar vara av stor vikt för den sökandes uppfattade ethos i ett personligt brev. Det personliga brevet bör vara personligt på det vis att det ger läsaren en inblick i vem den sökande är och varför denne är utmärkande, men inte så personlig att den sökande redogör för delar som tillhör privatlivet och inte är lämpliga i en arbetsrelaterad situation. Anna Ålund, redaktör hos Metro, menar att det kan vara svårt att göra det personliga brevet personligt samtidigt som brevet hålls relevant till sammanhanget. För att vara effektiv behöver den sökandes stil vara anpassad till *syftet* med brevet, till den sökandes *karaktär* och till *situationen* (decorum) vilket innefattar mottagaren, det vill säga rekryteraren hos arbetsplatsen. Generellt innehåller de framgångsrika breven fler stycken anpassade till det arbetsrelaterade sammanhang som ett personligt brev innebär, till exempel:

Brev 1

Det kan handla om allt från *min egen undervisning* och utformande av material till att göra schemaförändringar och *anpassningar* som kommer hela *gruppen till gagn*.

Brev 4

Ett av *mina bästa verktyg* är att skapa goda, *professionella relationer* till mina elever och kollegor, men även föräldrar för ett positivt gruppklimat där *måluppfyllelse och utveckling* är självklara ledord.

Ovan är tydliga exempel på ett beskrivande skriftspråk med en formell klang, kopplat till *syftet*, den sökandes *karaktär* och *situationen* och som upplevs ligga inom ramarna för uttryck som är lämpliga för en arbetsrelaterad situation (decorum). Nedan exempel är taget från gruppen av mindre framgångsrika brev.

Brev 8

Sedan flyttade vi till Älmhult och sedan, pga arbete, till [anonymiserad ort]. Vi trivs bra och har nu bott här i 6 år. Jag bor med [anonymiserat] och våra 2 barn [anonymiserat namn] och [anonymiserat namn]. Jag har också en äldre son, [anonymiserat namn] som är [anonymiserad myndig ålder] år nu.

Enligt Bemanningsföretaget Amendo skall en sökande undvika privata detaljer som inte har någon anknytning till tjänsten. Information så som familjemedlemmars namn, ålder eller vilken stad man bosatt sig i upplevs som talspråk och kan liknas vid en personlig och informell stil.

Det kopplar inte an till *syftet*, den sökandes *karaktär* eller till *situationen* och upplevs därför ligga utanför ramarna för vad som är lämpligt att inkludera i sammanhanget (*decorum*). Det personliga brevet ska givetvis vara personligt på det vis att det beskriver den sökande på bästa möjliga vis, men däremot inte personligt nog för att inkludera privat information så som familjemedlemmars ålder. Att förmedla sådant som inte är relaterat till det personliga brevets ändamål, kan ge läsaren upplevelsen av att den sökande antingen inte har tillräckligt med text, och väljer att fylla ut sitt personliga brev med privat information, eller möjligtvis inte behärskar förmågan (*phronesis*) att avgöra vilken typ av situation som kräver vilken typ av formellt beaktande (*decorum*). Att kunna bedöma vilken typ av språkval och formalitet som krävs för olika sammanhang kan tänkas vara något en arbetsgivare ser är av vikt, båda nämnda alternativ är därför givetvis inte till den sökandes fördel vad gäller hur läsaren uppfattar helhetsintrycket av den sökandes *ethos*.

Eftersom breven analyserats och sedan sammanfogats till två grupper är mina påstående generella för respektive grupp. Med det sagt finns det även i gruppen för framgångsrika brev, inkluderade personliga aspekter i texten. I brev 1 finns följande exempel i inledningen:

Brev 1

Jag är 45 år gammal och bor i [anonymiserad ort] med [anonymiserat] och [anonymiserat], [anonymiserat namn] och [anonymiserat namn]. Vid sidan av arbetet, som jag strax ska återkomma till, kretsar mitt liv mycket kring handboll och fotboll. Mina barn är aktiva och många helger och kvällar vigs åt träningar och funktionärsskap på matcher och cuper. Jag löptränar en del, och håller långsamt på att ta mig igenom Skåneleden alla etapper tillsammans med en kompis. Ven står närmast på tur, sedan Bjärehalvön.

Anmärkningsvärt för brev 1 är på det vis den sökande redogör för sin personliga information. Åslund beskriver hur det kan vara svårt att visa vem man är i sin ansökan, samtidigt som man radar upp sina olika anställningar men menar att med bland annat rätt språk och sammanfattade beskrivningar ska den sökandes personlighet kunna lysa igenom samtidigt som brevet hålls relevant till syftet. I meningen ”vid sidan av mitt arbete, som jag strax ska återkomma till...” upplever läsaren att den sökande strategiskt placerat personlig information i början av brevet, och visar en medvetenhet kring att information om sitt nuvarande arbete är viktigt för syftet. Reyes menar att ett stilbrott kan användas som strategisk funktion för att skapa identifikation hos sin mottagare, tillexempel integrera sitt personliga liv genom informellt språkbruk. Med en sådan strategi kan den personliga informationen komma att upplevas som ett sätt att

demonstrera och ge exempel på den sökandes karaktär i syfte att öka sin trovärdighet, det vill säga ett entymem. Trots att privat, och för situationen olämplig information så som ålder på familjemedlemmar inkluderas kan den sökande, genom att belysa sin hängivenhet åt sina barns idrottande och sin ambition om att löpa Skåne runt, göra ett försök att ge läsaren anledning att uppfatta den sökandes engagemang i privatlivet också kan komma att synas i det eventuella arbetet som den utlysta tjänsten bär med sig. På detta vis kan en privat detalj som vid först anblick inte tyckas ha någon anknytning till tjänsten, och därför bör undvikas, fungera som ett entymemiskt resonemang eller argument i skapandet av den sökandes karaktär, ethos. Som läsare kan man, i stället för att uttryckligen läsa att kandidaten anser sig vara ambitiös och engagerad, själv dra slutsatser kring den sökandes livsstil, moral och värderingar (arete) och i sin tur förstärka sitt ethos. Läsaren ska alltså dra slutsatsen att den sökande har särskilda kvaliteter och erfarenheter som gör denne bäst lämpad för den utlysta tjänsten.

2.2.2 Stilbrott

Som hittills redogjorts för i analysen har de framgångsrika breven generellt en mer formell ansats i sitt språk- och ordval, och innehållet är ofta kopplat till syfte, karaktär och situation. De mindre framgångsrika breven är generellt sätt mindre formella, med en mer talspråklig ansats och innehåller ofta personlig och, för sammanhanget, mindre lämplig och irrelevant information. De generella aspekterna skiljer grupperna åt, men trots det innehåller en del av de mindre framgångsrika breven delar av formell stilnivå och ett fåtal av de framgångsrika breven innehåller i sin tur delar av informell stilnivå. Denna typ av brytning mellan stilar kallas stilbrott. Följande exempel från gruppen av framgångsrika brev visar hur ett stilbrott kan se ut:

Brev 1

Under mina första verksamma år provade jag på allt ifrån undervisning på Naturvetenskapligt program till arbete som resurslärare för barn i behov av särskilt stöd på en grundskola. *Jag pendlade en tid från Lund till Sölvesborg där jag arbetade på IV-programmet som det hette då* och det var genom arbete där, och i kontakten med elever med väldigt olika förutsättningar för lärande, som intresset för specialpedagogik väcktes. *Jag började läsa en masterutbildning i specialpedagogik vid Uppsala Universitet.*

2004 fick jag ett vikariat som specialpedagog på Ängeholmsgymnasieskola[...].

Kandidaten börjar stycket med ett formellt beskrivande skriftspråk, mitt i stycket inkluderas irrelevant information likt en personlig och talspråklig stil för att sedan byta riktning till skriftspråk igen. Sista meningen i samma stycke, precis innan en styckesindelning kläms en

kort och koncis mening in, som inte passar in i en annars levande och beskrivande text med långa meningar och brett ordförråd. Meningen är inte heller anpassad för sitt sammanhang eller föranledd med en introduktion till den information som presenteras. Stilbrott i de mindre framgångsrika breven kan se ut på följande vis:

Brev 8

Jag har *god förmåga att se elevens behov* (det individuella lärandet) och att *vara flexibel, öppen och självständig*. Jag brukar också kunna *samarbeta bra* med andra.

Jag kommer från Västerås men har flyttat med familjen ett par gånger. Vi bodde ett år i Dublin (där min man arbetade och jag var hemma ett år eftersom min dotter var liten då).

I första stycket beskriver den sökande några av hens goda förmågor, dessa är kopplade till syftet, karaktären och situationen. Den första och andra meningen kombinerat, men inte separat, upplevs formella nog för att kunna betecknas som skriftspråk lämpat för ett arbetsrelaterat sammanhang (*decorum*). Det andra stycket å andra sidan innehåller i sin helhet högst personlig och irrelevant information som kan upplevas vara informellt och icke lämpligt för ändamålet. Det är tydligt att de två styckena, trots att de följer varandra, inte är sammanhängande och att stilen är avsevärt olika, ett stilbrott har förekommit.

Lindkvist redogör för Fortenbaughs (1994) framställning av ethos som menar att det är, för att kunna övertyga, för de mesta nödvändigt att varje individ identifierar sina egna egenskaper och utifrån dessa bygga sitt ethos. I PPT psykologen Moezzis undersökning visade resultaten av självskattade personlighetstest i relation till den beskrivning som görs i det personliga brevet inte alltid korrelerar. Om förekomsten av stilbrott i en text är upprepade, kan läsaren komma att uppleva den sökande som inkonsekvent och det kan bli svårt att bilda sig en korrekt uppfattning vilket i sin tur kan påverka den sökandes ethos. Om stilbrott, likt de exempel som tagits upp, förekommer flera gånger i en text kan läsaren ges anledning att tro att texten manipulerats bitvis, och att den stilnivå som förekommer flest gånger är den stilnivå den sökande har använt sig av. Hit kan en koppling till problematiken kring personliga brev dras, svårigheter menar Moezzi, kan uppstå i tolkning av den sökandes personlighet. Vid tillfällen då läsaren har svårt att urskilja vilken stil som främst används kan man tänka sig att den informella stilen är den som urskiljs tydligast. Detta för att en skicklig skribent sannolikt inte väljer att inkludera upprepade informella och icke sammanhängande stycken i sin text, men en mindre skicklig skribent kan sannolikt, med olika former av verktyg, manipulera delar av sin text till formellt skriftspråk och på grund av eventuell brist på ytterligare kunskap och förmåga

(phronesis) inte reflektera över att texten kan upplevas osammanhängande. En sådan slutsats hos läsaren är givetvis inte fördelaktigt för den sökandes helhetsintryck av ethos.

2.3 Visuella retoriska uttryck

2.3.1 Design

Generellt sett är samtliga personliga brev i studien skapade med ett standardtypsnitt av någon form, en lagom stor textstorlek, med undantag för brev 1 som har snäppet större storlek än övriga. Samtliga personliga brev hade integrerat få kreativa idéer i sina personliga brev, kanske ansåg de sökande att en estetisk utsmyckning inte var lämplig (decorum) för tjänstens syfte. Utmärkande i undersökning av kreativa idéer var brev 3, som är den enda som valt att använda sig av en överrubrik följt av tre underrubriker i fetstil, samtliga med tillhörande brödtext, i sitt personliga brev:

Brev 3

[Rubrik 1] **Ansökan om arbete som SFI-lärare**

[Rubrik 2] **Därför söker jag denna tjänst hos er**

[Rubrik 3] **Detta kan jag bidra med till er verksamhet**

[Rubrik 4] **Min person**

Underrubrikerna indikerar styckenas innehåll relaterat till syftet med att skriva det personliga brevet. Rubrikerna gör det enkelt för läsaren att navigera i brevet. Eftersom kandidaten i brev 3 är ensam om att använda sig av denna funktion kan det upplevas som ett sätt att fånga läsarens intresse (eunoia) genom att tydliggöra och konkretisera vad som komma skall, likt en rubrik eller ingress i en tidning. Läsaren kan komma att uppfatta kandidaten som organiserad och tydlig, men också som mindre kreativ och statisk beroende på brevets övriga innehåll (phronesis). I samma grupp har brev 4 valt att inkludera en stor överrubrik som lyder ”Personligt brev” i blå färg. Vidare har brev 7, som i stället tillhör gruppen av mindre framgångsrikt brev, inkluderat person- och kontaktuppgifter i annorlunda typsnitt längst upp på sidan. Användandet av tillexempel färger och olika typsnitt och storlekar på rubrik eller brödtext kan uppfattas som kreativt, eller möjligtvis opassande för situationen (decorum). Den kreativa idéens utfall är sannolikt beroende av mottagarens och arbetsgivarens rådande uppfattning (doxa) och den specifika tjänsten som sök. Lindkvist menar att det är upp till författaren att undersöka den rådande doxan och sedan använda den informationen i sitt försök att framställa sig som trovärdig i sin karaktär. Genom en felbedömning av den rådande doxan hos mottagaren och

användandet av för mottagaren opassande retoriska strategier kan den sökandes ethos komma att påverkas.

2.3.2 Layout

Mest variation på introduktion och avslut finns i gruppen av framgångsrika brev. Breven har allt ifrån rubriker och underrubriker till saknad av introduktions eller hälsningsfraser. En del inkluderar kontaktinformation först eller sist på sidan, andra inkluderar inga kontaktuppgifter i sitt brev. Variationen i gruppen för framgångsrika brev är generellt högre, men samtliga brev har någon form av avslutningsfras eller hälsning. Brev 1 har till exempel en tydlig avslutning med en hälsning och underteckning, men ingen tydlig introduktionsrad, utan börjar sitt personliga brev med en redogörelse för namn och syfte:

Brev 1

Mitt namn är [anonymiserat namn] och jag söker tjänsten som SFI lärare hos er.

I gruppen för de mindre framgångsrika breven är variationen för introduktion och avslutning snävare, majoriteten inleder och avslutar sina brev med någon form av enkel och vanlig hälsningsfras. Anmärkningsvärd är brev 9 som varken inkluderar en specifik introduktionsrad eller en avslutning:

Brev 9

Letar ni efter en positiv och social person som anser sig vara stresstålig och som har viljan att på bästa, möjliga sätt försöka hjälpa sina medmänniskor, då har ni funnit henne.

Avslutningen lyder:

Om ni tycker att jag skulle passa in i er verksamhet eller om ni har några ytterligare frågor så får ni väldigt gärna höra av er.

Brevet inleds utan hälsningsfras och avslutas utan hälsningsfras, ingenstans i inledning, brödtext eller avslutning introducerar kandidaten sitt namn. Å ena sidan kan läsaren uppleva brevet som kreativt och utmärkande, kandidaten går rakt på sak och inleder brevet med argument för sin lämplighet. Å andra sidan kan de upplevas slarvigt format med ett personligt brev som inte adresserar sin mottagare i en introduktion. En skribent av ett personligt brev bör visa sig välvilligt inställd till sin mottagare (euinoa). Genom att inte introducera sig själv eller

adressera sin mottagare i ett intro eller ett avslut kan läsaren komma att få uppfattningen av att skribenten av brevet har brist på artighet och hyfs (arete), vilket givetvis inte är till fördel för den sökandes ethos. I detta fall upplevs en del av resterande innehåll och utformning av brev 9 som mindre förtroendeingivande eller övertygande.⁵⁹ I relation till resterande brev kan man således argumentera för att man som läsare inte upplever en sådan typ av layout som kreativ eller utmärkande i detta sammanhang.

Enligt bemanningsföretaget Amendo bör ett personligt brev omfatta cirka en A4-sida och minst två av de intervjuade rekryterarna och cheferna i undersökningen gjord av Metro Jobb antyder att ett för omfattande personligt brev inte är att föredra. Majoriteten av de personliga breven omfattar kring en eller en halv A-4 sida, med undantag för två brev, en från respektive grupp. Brev 1 är dubbelt så långt som övriga i gruppen för framgångsrika brev och fyller två A4-sidor, brev 10 i sin tur är avsevärt kortare än resterande mindre framgångsrika brev och fyller knappt en halv A4-sida. De framgångsrika breven är generellt längre och har högre antal ord per brev, skillnaden i medelvärdet mellan de båda grupperna är 116 ord (se tabell 3). Styckena är för den mindre framgångsrika gruppen är generellt kortare och fler än för den framgångsrika gruppen. Detta beror på att längden på meningarna är generellt längre och antal ord är fler i de framgångsrika breven.

Tabell 3. Översikt antal ord i de framgångsrika och mindre framgångsrika personliga breven.

Antal ord i framgångsrika brev		Antal ord i mindre framgångsrika brev	
Brev 1	605 ord	Brev 6	258 ord
Brev 2	310 ord	Brev 7	203 ord
Brev 3	396 ord	Brev 8	283 ord
Brev 4	254 ord	Brev 9	350 ord
Brev 5	300 ord	Brev 10	189 ord

2.3.3 Bild

En gemensam nämnare för minst två av rekryterarna i Metros undersökning, samt Amendos konsultchef nämner vikten av en lämplig och professionell bild om sådan inkluderas i brevet. Endast en sökande från respektive grupp har inkluderat en bild i sitt personliga brev. Med detta sagt blir det viktigt att poängtera att fler sökande har inkluderat bilder, men dessa finns på CV eller bifogade som alternativ ”bifoga bild” på ansökningsplattformen hos arbetsgivaren.

⁵⁹ Se exempelutdrag från brev 9 under avsnitt lexikala variabler och stil samt brevet i sin helhet i bilaga 9.

Eftersom min studie ämnar att endast undersöka de personliga breven har jag valt att utesluta de bilder som finns bifogade någon annanstans i ansökan.

I brev 7 av de mindre framgångsrika och brev 4 av de framgångsrika breven framgår en bild på den sökande. Bådadera är huvudporträtt med en subtil bakgrund, de sökande har lämpligt klädsel och ler och ser glada ut. Bilderna är båda av god kvalitet och lämplig för sammanhanget (*decorum*). Att inkludera en bild i sitt personliga brev kan förstärka det intryck man gör på sin läsare genom att ge ett ”ansikte åt texten”. En bild med lämplig bakgrund, klädsel och av god kvalitet kan därför vara till fördel för en sökandes helhetsintryck och därav också dennes uppfattade *ethos*.

3. Sammanfattade resultat och diskussion

Eftersom breven analyserats och sedan sammanslagits till två grupper är resultaten av analysen generella och visar skillnad mellan framgångsrika och mindre framgångsrika brev vad gäller både lingvistiska aspekter, stil och visuella retoriska uttryck. Med det sagt vill jag påpeka att de generella skillnaderna innefattar även att det i samtliga brev, oavsett grupp, förekommer både önskade och mindre önskade aspekter för personliga brev.

Analysen visar att de framgångsrika breven generellt har längre ord och meningar. Grammatiska fel så som stavfel, syftningsfel, felaktig meningsuppbyggnad och felaktig styckesindelning förekommer generellt färre gånger i de framgångsrika breven än i sin motgrupp. Vidare består de framgångsrika breven generellt sett av ett bredare ordförråd, ett mer formellt och nyanserat språk- och ordval där innehållet oftare är kopplat till såväl syfte som karaktär och situation. De framgångsrika brevens layout, design och bild är generellt mer varierande än sin motgrupp och utmärks av kreativa idéer avseende storlek på font och färg.

De mindre framgångsrika breven är i sin tur utmärkande för kortare och färre ord och meningar samt har fler förekommande grammatiska fel så som stavfel, syftningsfel, felaktig meningsuppbyggnad och felaktig styckesindelning. De består generellt av ett snävare ordförråd och till stor del ett mer informellt talspråk samt inkluderande av personlig och detaljerad information utan anknytning till tjänsten och som inte är passande i sammanhanget. Vidare är de mindre framgångsrika breven utmärkande för en något mer rörig layout med fler osammanhängande styckesindelningar. Gruppen utmärks av kreativ idé avseende olika val av font för olika typer av information i brevet. Endast en sökande från var grupp har inkluderat en bild i sitt brev, båda bilderna är av god kvalitet och upplevs passande för syftet.

De framgångsrika breven följer i större utsträckning de riktlinjer som rekryterare generellt ger, medan de mindre framgångsrika breven fyller fler kriterier av vad som är mindre önskvärt i ett personligt brev. Det personliga brevet, trots sitt namn, är inte en personlig diskurs utan kännetecknas av formellt skriftspråk. Åslund, redaktör hos Metro Jobb, menar att man genom framför allt layout, språk och sammanfattade beskrivningar ändå kan låta sin personlighet lysa igenom samtidigt som brevet hålls relevant till syftet. Av analysen att döma har kandidaterna, med olika lingvistiska, stilistiska och estetiska val, format sina personliga brev till en kombination mellan en personlig och formell diskurs. De val som gjorts i de framgångsrika breven är i större utsträckning lämpliga för syftet och situationen än de val som gjorts i de mindre framgångsrika. Med grund i Cassirers redogörelse kring stilnivåers koppling till ett socialt rangsystem där en högre stilnivå ofta kännetecknar en högre kunskapsnivå kan en sådan slutsats reflektera utbildning, det vill säga att de sökande bakom de mindre framgångsrika

breven generellt skulle ha en lägre utbildningskompetens eftersom de i resultaten generellt har en lägre stilnivå, och vice versa. Det är givetvis inte något som denna studie kan ta ställning till, men att undersöka resultaten som utvinns av min analys samt den utbildning som de sökande anger i sitt CV hade kunnat belysa huruvida en sådan korrelation stämmer överens med verkligheten. Vidare hade man kunnat föra en diskussion kring vad ett sådant utfall skulle betyda för en arbetssökande på den svenska arbetsmarknaden.

Resultatet visar bland annat att de framgångsrika breven har förekomst av entymemiska argument, men också strategier som hjälper den sökande beskriva sina goda egenskaper, till exempel genom att låta kollegor få komma till tals i brevet, och beskriva den sökande genom återberättande. I stället för att själv ge direkta påståenden om sina goda kvaliteter verkar den strategin fungera som en disassociering från att upplevas som skrytsam eller mindre trovärdig. Som nämnt i inledningen skrivs det i Svenska Dagbladet att Sverige ofta kallas för landet lagom. Kanske är det så att blygsamheten man ska känna inför dygderna kopplade till arete är starkast i svensk kultur och den typen av strategi då kan upplevas som ärlig och sympatisk och på det vis te sig gynnsam för arbetssökande i Sverige.

Vidare gjordes ett övrigt utmärkande fynd, även här i ett av de framgångsrika breven, där ett citat från en relevant auktoritativ figur var inkluderat. Genom att presentera ett citat kan den sökande positionera sig med de ethos den auktoritativa figuren representerar och i sin tur fördjupa sina egna ord och som kan förankras hos figuren. På det viset kan den sökande ta stöd i ett befintligt ethos, för att stärka sitt eget. I studien från Uppsala universitet visas det att personliga brev sällan återspeglar personen i fråga, utan verkar ofta kunna liknas vid att den sökande inkluderar det som denne tror att arbetsgivaren söker efter i sitt brev. En stor risk med de personliga breven blir, enligt studien, således att den som anställs inte alltid är den som är bäst lämpad, utan att det i stället kan vara slumpen, eller beslutsfattarens subjektiva bedömning av vad som uppfattats som utstickande, klyftigt eller smart som ligger till grund för beslutet. Givetvis är det viktigt att, efter studiens påstående, påpeka att en rekryteringsprocess består av många fler avgörande faktorer än bara ett personligt brev, det ska fungera som ett komplement till dokumenterade kunskaper och erfarenheter och är en del av det allra första steget av en rekryteringsprocess. Det personliga brevet kan ses som en enkelsidig kommunikation där den sökande får chansen att ge ett första intryck. Utförs det väl, blir kommunikationen tvåsidig, således kan det personliga brevet verka som ett viktigt steg i en första gallringsprocess.

I Sverige är det personliga brevets användning i rekryteringsprocesser högre än till exempel alternativet arbetsprov, i vissa fall kombineras de två. Konsultchefen på Amendo

menade att en motivering till varför den sökande skulle passa in på arbetsplatsen är viktigt att inkludera i sitt personliga brev. För att kunna dra slutsatser kring huruvida man passar in på arbetsplatsen eller inte krävs vetskap kring vilken typ av person som eftersöks. För stor vikt på personliga kvaliteter i en annonserad tjänst kan tänkas ha koppling till ett ”upprepande” av vad som nämns i annonsen, i ett personligt brev. Min analys visade att de framgångsrika breven generellt nämner fler kriterier från ansökan i sitt brev, än sin motgrupp. Med resultaten av min studie i åtanke, kan en risk med de personliga breven också vara att den som faktiskt går vidare i de första stegen i en rekryteringsprocess är den som funnit vad som är bäst ämnat att övertyga, kanske genom att med klyftiga och smarta strategier upprepa vad som eftersöks i annonsen? Att vara bra på att finna vad som är bäst ämnat att övertyga är inte nödvändigtvis likvärdigt med att vara bäst lämpad för rollen av en utlyst tjänst. Kanske vore arbetsprovet ett mer objektiva användbart sätt att rekrytera på?

Det verkar som att de sökandes generella helhetsintryck, deras ethos, påverkas av vad som anses vara rådande doxa för sammanhanget. Doxa kopplat till bransch, arbetsgivare eller rekryteraren kan vara betydande i rekryteringssammanhang, men även samhällsomfattande kulturella skillnader och kompetens kring att orientera sig i olika sociala miljöer kan komma att påverka vilka strategier som fungerar bra i framställandet av det personliga brevet i varje given situation. Att ha kännedom kring vad som är lämpligt i vilket sammanhang är inte alltid en enkel uppgift, speciellt inte om det, för den sökande, handlar om helt nya situationer eller miljöer. Här kan socioekonomiska skillnader, språk- och kulturbarriärer komma att ha betydelse. Hur fungerar det då om man är nyanländ från utlandet, eller spenderat delar av sin uppväxt i andra kulturer men med likvärdig eller högre utbildning och kompetens? En studie kring hur arbetsgivare faktiskt jobbar med integrering och mångfald där man belyser de aspekter som skiljer de personliga breven och dess påverkan åt, avseende skillnader i kulturell doxa, hade således också varit intressant att genomföra.

Att hitta vad som är bäst ämnat att övertyga i varje given situation är en av retorikens främsta definitioner. Genom val av ord, stil och utformande kan retorik alltså ge en talare eller skribent de verktyg som kan behövas för att finna allt som språkligt och estetiskt sett kan göras, i varje given situation, för att övertyga. De personliga brevens påverkan på ethos är viktigt både vad gäller innehåll, dokumenterad kunskap och erfarenhet samt utseende. Jag upplevde att endast använda en metod för att undersöka de många aspekter ett personligt brev har för den sökandes förmedlade ethos skulle bli allt för snävt. Att kombinera flera olika metoder, lingvistik, stilistik och visuella retoriska uttryck gav min undersökning bredd, gjorde den mångfacetterad och möjliggjorde för en utsträckning över flera olika aspekter av det

personliga brevet, som alla kan komma att påverkas av varandra. Med grund i mina resultat kan jag påstå att de framgångsrika brevens skribenter visar på en större medvetenhet kring vad som för situationen och för mottagaren anses vara lämpligt och övertygande. De kan i högre grad göra sig förstådda på ett vis som sammanfaller med vad Lindkvist kallar för den ”grammatisk doxa” som råder hos arbetsgivaren. Det kan i sin tur ge arbetsgivaren en känsla av samförståelse och gemenskap kring samma doxa och kan få den sökande att framstå som lämplig för arbetsgivaren och för den sökta tjänsten. Som avslutning, mot bakgrund av min studie, samt den generella bild som presenterats kring personliga brev vill jag ge några allmänna tips inför skapandet av ditt eget personliga brev, var noggrann med stavningen, håll dig till ämnet och ja, varför inte läsa en kurs i retorik?

Käll- och litteraturförteckning

Adelswärd, Viveka. *Styles of Success: On Impression Management as Collaborative Action in Job Interviews*. Linköping: University of Linköping, 1988.

Ad Herennium De Ratione Dicendi: Retorik till Herennius, övers., av Birger Bergh, med förord av Kurt Johannesson, Lettland: Retorikförlaget, 2009.

Amendo. ”Om oss”. *Amendo Group*, hämtad 13 november, 2021. <https://www.amendo.se/om-oss/>.

Amendo. ”Rekrytering”. *Amendo Group*, hämtad 14 december, 2021. <https://www.amendo.se/rekrytering/>.

Amendo. ”Bästa personliga brevet jag läst” – våra rekryterare berättar”. *Amendo Group*, 13 november 2021. <https://www.amendo.se/blogg/basta-personliga-brevet-jag-last-vara-rekryterare-berattar/>.

Aristoteles (2012), *Retoriken*, övers., noter och inledning av Akujärvi, Johanna; med introduktion av Lindqvist Grinde, Janne, 1. utg., 1. uppl., Ödåkra: Retorikförlaget.

Assessio Academy. ”Studie visar: Därför är personliga brev inte så personliga som du tror”. Assesso, 8 juni 2020. <https://assessio.com/sv/academy/studie-visar-darfor-ar-personliga-brev-inte-sa-personliga-som-du-tror/>.

Björkbacka, Hannes. ”*Cv-retorik: du är två sidor.*” Examensarbete, Örebro Universitet, 2011. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:439891/FULLTEXT01.pdf>

Cassirer, Peter. *Stilistik & Stilanalys*. Borås: Natur och kultur, 1993.

Elfving, Karin. ”Gemenskapen inte självklar för alla”. *Svenska Dagbladet*, 2 april 2012. <https://www.svd.se/gemenskapen-inte-sjalvklar-for-alla>.

Foss, Sonja K., ”Framing the Study of Visual Rhetoric. Toward a Transformation of Rhetorical Theory”, i *Defining Visual Rhetorics*, (red.) Charles A. Hill & Marguerite Helmers, 303–313. Mahwah: Lawrence Erlbaum, 2004.

Hellspong, Lennart. *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur, 2001.

Lindqvist Grinde, Janne. *Klassisk Retorik För Vår Tid*. Poland: Studentlitteratur, 2008.

Mehrens, Patrik. ”Visuell retorik”. I *Retorisk Kritik, teori och metod i retorisk analys*, (red.) Otto Fischer, Patrik Mehrens & Jon Viklund, 319–334. Ödåkra: Retorikförlaget, 2014.

Quintilianus. *Institutio Oratoria*, övers., av Bengt Ellenberger, Stockholm: Wahlström & Widstrand, 2002.

Renberg, Bo. *Retorik-analys: en introduktion*. Lund: Studentlitteraturen, 2007.

Reyes, Antonio. ”Building Intimacy through Linguistic Choices, Text Structure and Voices in Political Discourse.” *Language & Communication* no. 43 (2015): 58–71.

<https://doi.org/10.1016/j.langcom.2015.05.002>.

Schilling-Estes, Natalie. ”Investigating stylistic variation”. I *The handbook of Variation and Change*, (red.) Jack K. Chambers, Peter Trudgill, Natalie Schilling-Estes, 375–401. Oxford: Blackwell Publishing, 2004.

Sigrell, Anders. *Retorik För Lärare: Konsten Att Välja Språk Konstruktivt*. Ödåkra: Retorikförlaget, 2015.

Sigrell, Anders. ”Retorisk stilanalys: ironi, presuppositioner och metonymier”. I *Retorisk Kritik, teori och metod i retorisk analys*, (red.) Otto Fischer, Patrik Mehrens & Jon Viklund, 119–131. Ödåkra: Retorikförlaget, 2014.

Åslund, Anna. ”Rekryterarna: ”Detta får oss att slänga ditt cv i papperskorgen”. *Metro Jobb*, 10 januari 2019. <https://www.metrojobb.se/artikel/8102-rekryterarna-det-här-får-oss-att-slänga-ditt-cv-i->

Åslund, Anna. ”8 tips: så får du ditt cv att sticka ut”. *Metro Jobb*, 5 december 2018. <https://www.metrojobb.se/artikel/8472-8-tips-så-får-du-ditt-cv-att-sticka-ut>.

Ystad 210903

Mitt namn är [REDACTED] och jag söker tjänsten som SFI-lärare hos er. Vem är då jag? Jag är 45 år gammal och bor i [REDACTED] med [REDACTED] [REDACTED] Vid sidan av arbetet, som jag strax ska återkomma till, kretsar mitt liv mycket kring handboll och fotboll. Mina barn är aktiva och många helger och kvällar vigs åt träningar och funktionärsskap på matcher och cuper. Jag löptränar en del, och håller långsamt på att ta mig igenom Skåneleden alla etapper tillsammans med en kompis. Ven står närmast på tur, sedan Bjärehalvön.

Jag visste redan tidigt att det var lärare jag ville bli – en fantastisk gymnasielärare i svenska inspirerade mig. "Jag vill också bli sådär entusiasmerande" vet jag att jag tänkte så efter gymnasiet började jag läsa till lärare i svenska och religion vid Lunds universitet. Under mina första verksamma år provade jag på allt från undervisning på Naturvetenskapligt program till arbete som resurslärare för barn i behov av särskilt stöd på en grundskola. Jag pendlade en tid från Lund till Sölvesborg där jag arbetade på IV-programmet som det hette då och det var genom arbetet där, och i kontakten med elever med väldigt olika förutsättningar för lärande, som intresset för specialpedagogik väcktes. Jag började läsa en masterutbildning i specialpedagogik vid Uppsala Universitet.

2004 fick jag ett vikariat som specialpedagog på Ängelholms Gymnasieskola. Här ingick kartläggningssuppgifter, screeningar, handledning av kollegor och ansvar för olika former av anpassningar till elever med NPF. Ett arbete som var oerhört roligt och lärorikt.

Så småningom gick flytten från Lund till Ystad och det är där jag arbetar just nu. I snart tretton år har jag arbetat som specialpedagog och lärare på Introduktionsprogrammen på Ystad Gymnasium. Jag har varit med och startat upp yrkesintroduktion mot vård- och omsorg, arbetat tillsammans med elevhälsan och undervisat i framför allt svenska och svenska som andraspråk på grund- och gymnasienivå (läste in behörigheten till svenska som andraspråk för snart 5 år sedan). Jag har under denna period också varit delaktig i utvecklingen av och det

organisatoriska arbetet kring Introduktionsprogrammet med ansvar för bland annat pedagogisk handledning i arbetslag och schemaläggning. Sedan 2017 har jag ett försteläraryupdrag där jag bland annat lett kollegialt lärande kring NPF och språkutvecklande arbetssätt.

Mina absoluta styrkor är mitt elevfokus (egentligen självklart när man valt den här typen av yrke), min förmåga att skapa goda relationer och min förmåga att snabbt växla om från att se delar till helheter och vice versa. Jag har en god analytisk och organisatorisk förmåga, och brinner för att hela tiden utveckla verksamheten till det bättre. Det kan handla om allt från min egen undervisning och utformande av material till att göra schemaförändringar och anpassningar som kommer hela gruppen till gagn. Att på olika sätt göra utbildningen så bra som möjligt för eleverna, och hjälpa dem bygga den grund de behöver för att få ett arbete eller annan sysselsättning – det är det som är min målsättning. Att hjälpa nyanlända elever att erövra och behärska svenska språket. Att tillsammans röja undan de hinder som ligger i vägen för lärandet. För det är i mötet med eleven allting sker och det är därför jag så envist hållit mig kvar i detta yrke. Jag hoppas och tror också att jag är en lyhörd kollega.

Efter att ha arbetat lång tid på Ystad Gymnasium känner jag nu att det är dags att söka mig vidare till andra skolor. Jag tycker det låter väldigt intressant med tjänsten hos er, som SFI-lärare på Lärvox. Då eleverna på våra Introduktionsprogram mot yrkesinriktning samläser med elever från fyraårigt nationellt program har jag god erfarenhet av att arbeta med elever med olika funktionsnedsättningar och med IF. Så på något sätt hade det känts som en spännande möjlighet att få ta vid och fortsätta arbetet där jag normalt sett släpper elevgruppen, dvs efter studenten.

Med vänlig hälsning

Personligt brev

Under mina år som högstadielärare i svenska och engelska funderade jag ofta över hur jag bäst skulle hjälpa de elever som hade ett annat modersmål än svenska. Detta föranledde beslutet att läsa in behörighet i svenska som andraspråk, vilket var en otroligt intressant, givande och rolig läsning. Jag undervisade därefter i ämnet under mina 3 sista år på högstadiet.

Min nuvarande arbetsplats på Sfi Komvux har känts som ett helt rätt val från första dagen. Jag har undervisat elever på spår 2 och 3 och det har varit/är ett otroligt stimulerande, utmanande och meningsfullt arbete. För mig är den största tillfredsställelsen i arbetet att se när eleverna växer i sin språkliga utveckling och börjar använda det svenska språket på ett säkrare sätt. Att hitta väl fungerande metoder som uppmuntrar eleverna till att vilja lära sig, har en hög prioritet i min undervisning. De ska, utifrån sina individuella förutsättningar, ges möjlighet att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin egen språkförmåga. Att tillägna sig ett nytt språk stärker elevernas självkänsla och identitet och gör dem bättre rustade att möta framtiden i sitt nya land.

Under mina år både på högstadiet och på Komvux har det kollegiala lärandet och samarbetet betonats och det har varit ett mycket givande samarbete mellan oss kolleger. Jag tror att min erfarenhet, mitt flexibla förhållningssätt och min kunskap kan vara en tillgång även inom den verksamhet jag framöver kommer att arbeta i.

Den kände språkforskaren Jim Cummins uttrycker på ett mycket tydligt sätt hur den optimala lärandesituationen ser ut: "Det viktigaste en lärare kan göra för att främja elevernas inläring av ett kunskapsinriktat språk är att skapa en undervisningsmiljö där alla elevers röster kan höras." Jag vill sträva mot att skapa denna undervisningsmiljö och jag hoppas mina elever upplever att vi når en bra bit på den vägen.

Ansökan om arbete som SFI-lärare

Mitt namn är [REDACTED]. Jag är legitimerad gymnasielärare i svenska och psykologi med tillägg av SvA 75hp, varav legitimation för SFI. Sedan 2015 arbetar jag som SFI-lärare i Burlövs kommun och har verkat inom samtliga studievägar samt har god erfarenhet av såväl kursplaner, bedömning som kollegialt arbete och samarbete i arbetslag. Härtill har jag också tidigare erfarenhet av elever med olika funktionsnedsättningar.

Därför söker jag denna tjänst hos er

När jag såg er utlysta tjänst kände jag att det här är något som intresserar mig mycket! Utifrån min tidigare erfarenhet av arbete med elever som haft olika funktionsnedsättningar har jag blivit väl medveten om att arbetet ifråga kan vara en stor utmaning samt att det kräver mycket av den som är lärare. Men i denna utmaning ligger också mitt intresse och drivkraft. Jag tycker att det är roligt med positiva utmaningar där jag utifrån varje enskild elevs behov, med stöd av hjälpmedel, får ta tanken och engagemanget ett steg längre! Min drivkraft ligger också i motivationsskapande arbete, att hitta olika arbetssätt för att fånga elevernas intresse eller deras vilja att kämpa vidare! Därför ansöker jag om denna tjänst hos er!

Detta kan jag bidra med till er verksamhet

Det pågår sedan flera år ett språkutvecklande arbete i den kommun där jag arbetar. Vi har i arbetslaget lagt stort fokus på områden som stöttning, transspråkande, bedömning samt digitala hjälpmedel i undervisningen. De senaste åren har vi arbetat mycket med kollegialt lärande samt individanpassad undervisning, med stöd av flera föreläsare inom området.

Härtill har jag gått Skolverkets 1-åriga kurs för arbete med elever i studieväg 1. Detta på grund av tidigare arbete med elever i denna studieväg men också ett stort intresse för målgruppen.

Jag är också utbildad i drama/teater, något som jag emellanåt använder mig av i min undervisning, t.ex. genom rollspel. Uttal och uttalskörer är också sådant som jag har arbetat mycket med under min tid som SFI-lärare.

Bland mina styrkor, och sådant som mina elever förmedlat, tror jag mig vara bra på att skapa ett gott, tryggt och tillåtande klassrumsklimat.

Min person

Mina kollegor brukar benämna mig som en lugn och balanserad person. Som jag känner mig själv kan jag också bjuda lite på mig själv ibland. Jag är engagerad i det jag företar mig samt vill gärna tänka positivt och se möjligheter framför problem.

Med vänlig hälsning

[REDACTED]

Personligt brev

Hej,

Mitt namn är [REDACTED] och jag söker tjänsten som ” SFI-lärare till Komvux Malmö”. Jag är driven och flexibel lärare som brinner och kämpar för att undervisa i SFI och kunna lära ut till elever med olika förutsättningar och förkunskaper på ett individanpassat.

Mina livsarbets erfarenheter och mina utbildningar har gett mig en bred kunskap på olika pedagogiska perspektiv, levnadsvillkor samt pedagogiska utredningar.

Utifrån mitt tydliga ledarskap och erfarenhet utformar jag en öppen samt en trygg lärandemiljö. Jag är en entusiasmerande person som alltid ser till att utföra mitt jobb med största noggrannhet.

Mitt intresse för beteendevetenskap och NLP kunskaper har gett mig effektiva verktyg, övningar och metoder. Jag är bekväm med att arbeta med elever i alla åldrar genom att använda olika metoder för att ge dem rätt stöd och kunna gå vidare med sin utveckling och lärande. Ett av mina bästa verktyg är att **skapa goda, professionella relationer till mina elever och kollegor**, men även föräldrar för ett positivt gruppklimat där måluppfyllelse och samarbete är självklara ledord.

Mina personliga styrkor inkluderar mitt driv och engagemang i det jag gör. Jag har även ett serviceinriktat arbetssätt där både struktur och ständigt uppföljning är nycklarna till framgång i det visionära arbetet som jag brinner för.

Jag är en social, glad och positiv person som alltid är redo för nya utmaningar för att utveckla mig själv till att bli en bättre individ.

Jag ser fram emot att få komma på intervju hos er för att få berätta mer om mig själv.

Med vänliga hälsningar

[REDACTED]

SFI – lärare till Komvux Malmö Lärvox

Hej!

Mina erfarenheter inom skolans värld gör att det känns helt att ansöka om den här tjänsten. Under mina år som pedagog har jag hunnit med mycket, dels inom det pedagogiska att lära ut. Det andra är att jag har lärt mig mycket om att bemöta, och att läsa av människor. Detta har jag nytta av i livet både privat och i arbetslivet.

Mina positiva egenskaper är att jag har lätt för att jobba i lag och individuellt. Har också stor erfarenhet av ämnesövergripande teman. Jag har också stor erfarenhet av den mer praktiska sidan av skolans värld, Har jobbat och är utbildad idrottslärare. Jag har haft elever från åk 1 till åk 9. Här har jag undervisat den internationella skolan, och för kommunikations klasser. Idag arbetar jag som mentor för åk 1. Vi följer våra klasser från åk 1 till åk 3, I vårt mentorsupdrag undervisar jag i alla ämnen förutom idrott och slöjd.

Jag har sidoämnen som jag är behörig i. Dessa är: svenska, svenska som andra språk Sva, samhällskunskap och NO. Huvudämnet är idrott och hälsa.

För kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå har jag behörighet i Biologi, Fysik, Kemi och svenska som andraspråk.

Mina positiva sidor är att jag har lätt för att komma i kontakt med människor i olika situationer. Är en god lyssnare - lyhörd, pålitlig, kan motivera och handleda på ett bra sätt. Är också bra på att se andra och att kunna motivera de i sin närhet.

Varför söker jag en tjänst hos er. Jag tror att jag kan tillföra mycket med min erfarenhet samt att jag inte är rädd för att prova olika saker. Har träffat många elever som har ett behov av Sva genom mina år i grundskolan.

Ser fram emot att få träffa er.

Med vänliga hälsningar

Bifogar CV.

Hej,

Härmed ansöker jag om tjänsten som sfi-lärare (refnr 80-2021). Mitt namn är [REDACTED]

Sedan 6,5 år tillbaka arbetar jag som lärare i sfi och SVA. Under vårterminen 2021 kommer jag att försvara mitt examensarbete inom programmet KPU(Kompletterande pedagogisk utbildning) vid Malmö universitet. Därefter blir jag legitimerad sva- och sfi-lärare. Detta innebär att vid tillträdesdagen har jag full lärarkompetens.

Tidigare var jag professor i polska språket och litteraturen vid Lunds universitet. Min akademiska gärning sträcker sig 30 år tillbaka och om fattar forskning, didaktik och administration. Sammanlagt har jag alltså en gedigen pedagogisk erfarenhet med vuxna språkinlärare.

Jag är van vid såväl klassrums-och digitalundervisning (Lunis, Teams, Google Meet etc.). Varierande arbetsmetoder ser jag som en förutsättning för ett framgångsrikt och effektivt arbete med studenter och elever. Min undervisningserfarenhet i sfi och sva omfattar samtliga spår, men jag känner mig mest hemma på spårväg 3 och 2.

Jag har gjort mig känd som en engagerad, duktig och omtyckt lärare som har lätt för att samarbeta med andra i ett arbetsteam. Att ta till sig nya tankar och arbetssätt har aldrig varit ett problem för mig.

Vänliga hälsningar

[REDACTED]

Letar ni efter en positiv och social person som anser sig vara stresstålig och som har viljan att på bästa, möjliga sätt försöka hjälpa sina medmänniskor, då har ni funnit henne. Jag är en person som gärna vill försöka hitta positiva lösningar i olika situationer vare sig det är vardagssituationer eller mer komplicerade. Som person anser jag mig vara väldigt lyhörd, pålitlig och organiserad och klarar av att hantera flera saker samtidigt. Jag känner att genom min tidigare arbetslivserfarenhet har jag fått lära mig hur man bemöter andra medmänniskor på ett bra och respektfullt sätt. Där fick jag även ta del av hur det är att samarbeta med olika myndigheter som t.ex. Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, sjukvården, arbetsgivare, och andra myndigheter samt viktiga aktörer och organisationer.

2010-2013 har jag arbetat på ett transitboende för ensamkommande flyktingbarn och har genom detta arbete utvecklats dels personligt och dels professionellt. Jag jobbar även som tolk där jag arbetar inom alla samhällsområden och skaffar mig erfarenheten av att arbeta professionellt samt hur viktigt det är att vara lyhörd, fokuserad och aktiv.

Under lärarutbildningen har jag haft min verksamhetsförlagda tid i västra innerstadens område som omfattar Hästhagens förskola, Damfriskolan och Mellanledningsskolan. Där har jag praktiserat/vikarierat både som förskollärare och grundskollärare för årskurs 1-5. Jag har även undervisat i matematik och svenska på Västra Kanalskolan, en skola för nyanlända barn och ungdomar samt undervisat SFI (Svenska För Invandrare) på Merit Utbildning.

Som etableringslots samt språk- och jobbcoach har jag haft ansvar för dokumentation, planering och genomförande av möten och intervjuer med deltagare, både individuellt och i grupp. Mötena omfattade intervjuer, handledning, gruppseminarier, föreläsningar, samhällsinformation och matchning av deltagare mot arbetsgivare osv.

Just nu arbetar jag som grundskollärare på en privatskola i Malmö och undervisar i svenska/svenska som andra språk, matematik, naturorienterade ämnen (NO) samt idrott och hälsa.

Jag ser mig själv som en öppen och utåtriktad person med stor ansvars känsla och viljestyrka. Andra beskriver mig ofta som social, självgående och ambitiös. Om ni tycker att jag skulle passa in i er verksamhet eller om ni har några ytterligare frågor så får ni väldigt gärna höra av er.

Lund 2021-08-24

Hej!

Jag ansöker om tjänsten som sfi lärare hos er. Jag bor i [REDACTED] och arbetar just nu på Komvux i Lund.

Jag har arbetat 6 år på sfi, med undantag för året 2016/2017 då jag jobbade som mentor för åk 3 på Fågelskolan.

Jag gick ut lärarhögskolan i januari år 2004 och hade då påbörjat min första tjänst som grundskollärare i en åk 3-4. Jag har arbetat i alla årskurser som jag är behörig för, (åk 1 till åk 6, samt Vuxenskolan, sfi). Jag har lätt för att anpassa mig och tycker det är roligt att jobba på alla nivåer. Det är spännande och roligt på olika sätt. Jag har utvecklats mycket under dessa år i mitt yrke.

Jag har god förmåga att se elevens behov (det individuella lärandet) och att vara flexibel, öppen och självständig. Jag brukar också kunna samarbeta bra med andra.

Jag kommer från Västerås men har flyttat med familjen ett par gånger. Vi bodde ett år i Dublin (där min man arbetade och jag var hemma ett år eftersom min dotter var liten då).

Sedan flyttade vi till Älmhult och sedan, pga arbete, till [REDACTED]. Vi trivs bra och har nu bott här i 6 år. Jag bor med [REDACTED]. Jag har också en [REDACTED].

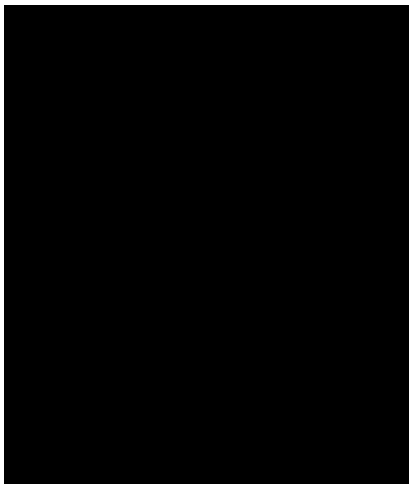
Jag trivs med att vara ute i naturen, ta långa promenader, måla och simma. Mycket tid är jag tillsammans med familjen och barnen.

Jag är mycket intresserad av tjänsten ni utlyser. Jag är också nyfiken på er organisation och hur ni arbetar. Jag hoppas att få komma på intervju!

Hälsningar [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Mobil:

Hej!

Jag vill med dessa rader visa mitt intresse för anställning som sfi-lärare för era elever. Jag har en god baskunskap av skriv och läsinlärning som jag praktiserat under många år. Jag är legitimerad lågstadielärare och legitimerad arbetsterapeut. Under läsåret 20/21 har jag utöver mitt läraruppdrag i sva slutfört 7,5 hp specialpedagogik och genomfört kurs i Bravkodkonceptet. Bravkod styrks av modern forskning som en effektiv metod för förbättrad läsförståelse. Under 2012-2018 genomförde jag 60 hp i svenska som andraspråk parallellt med undervisning på SFI och i grundskolan. Jag har stor erfarenhet av att arbeta mot konkreta mål för såväl individen som gruppen med dokumentation som ett av flera redskap för att nå målen.

För att öka elevernas möjligheter att få varaktig anställning efter SFI väver jag in yrkessvenska parallellt med undervisning i svenska som andraspråk utifrån aktuell kursplan.

Jag har undervisat sfi-elever sedan 2012. Sedan 2017 har jag undervisat nyanlända i åk 4-6 med syftet att fler andraspråkstalande elever ska nå kursmålen. Jag kommer att studera till speciallärare utbildning på distans med inriktning språk-, läs-, och skrivutveckling från september i höst. Jag önskar anställning på 25 % och kan arbeta 2 dagar per vecka.

Vänliga hälsningar

Komvux Malmö Lärvox

Malmö den 29 augusti 2021

Hej!

Mitt namn är [REDACTED] och jag tjänsten "Sfi-lärare till Komvux Lärvox". Jag älskar att arbeta med vuxenelever i ämnet svenska som andraspråk och drivkraften är att skapa bästa förutsättningar för att var och en ska lyckas med sina studier och kunna förverkliga sina mål i livet. De senaste fem åren har jag läst på heltid och därtill parallellt arbetat nästan heltid som lärare på Sfi i Trelleborg och med kursen SVA03 på Komvux i Malmö - nu ser jag fram emot att "bara" arbeta heltid och gärna hos er på Komvux Lärvox i Malmö. Jag blev klar med min lärarutbildning nu i juni (gymnasielärare i ämnena svenska och svenska som andraspråk) och jag har ansökt om lärarlegitimationen med 265 poäng av 300 med betyget VG.

Min undervisning präglas att varje elev känner sig genuint sedd och lyssnad till, känner att det är värdefullt att vara där samtidigt som vi tillsammans strävar framåt. Mitt mål är att lektioner ska präglas av kreativitet, glädje och ömsesidigt förtroende. Vi är ett team som tillsammans skapar kunskaper – och det går så mycket enklare med positivt tänkande och humor. I undervisningen är jag van att arbeta digitalt med Canvas, itslearning och Google Classroom samt i digitala miljöer som Google Meet och Zoom. Jag tycker om att se helhetslösningar men är mindre bra på långdragna möten och problematiserande tillbakablickande. För mig är det viktigt att fokus ligger på kvalitativ undervisning med elevernas bästa i fokus.

Jag hoppas detta brev har väckt er nyfikenhet och ser fram emot ett möte.

Hälsningar

[REDACTED]

SFI-lärare till Komvux Malmö Lär vux

Ref: 20212071

Arbetsuppgifter

Lär vux söker nu dig som är legitimerad lärare och behörig att undervisa i sfi, och gärna utbildad specialpedagog eller speciallärare. Du kommer att arbeta med elever i behov av olika anpassningar och utökat stöd i mindre grupper eller individuellt, i nära samarbete med kollegor och rektor.

Övergripande innehåller uppdraget som sfi-lärare hos oss nedanstående arbetsuppgifter:

- Planera, genomföra och kontinuerligt utveckla undervisningen i sfi anpassat för elever med en intellektuell funktionsnedsättning eller med en förvärvad hjärnskada
- Stödja, motivera och stimulera elevernas kunskapsutveckling utifrån deras individuella förutsättningar
- Göra bedömningar av elevernas studieresultat utifrån rådande kursplaner
- Nära samarbete med kollegor
- Aktivt deltagande i utvecklingen av sfi för målgruppen

Som lärare befinner du dig i en miljö av kontinuerligt kollegialt lärande och utveckling. Du samarbetar med övrig skolpersonal för en god lär- och arbetsmiljö för såväl elever som personal. Du är en del av och bidrar till utvecklingsarbetet på skolan. I dialog med kollegor utvecklar ni er kompetens tillsammans och bidrar till att skapa en lärande organisation. Genom reflektion och kreativitet utvecklar ni kvaliteten i arbetet.

Kvalifikationer

Vi söker dig som är legitimerad lärare med behörighet att undervisa inom Sfi. Vi ser gärna att du har tidigare erfarenhet av att arbeta med undervisning i svenska för invandrare eller med språkundervisning. Det är även meriterande om du har utbildning som specialpedagog eller speciallärare samt erfarenhet av att arbeta med elever med olika funktionsnedsättningar.

Du som söker tjänsten är en driven och flexibel lärare som brinner för att undervisa i sfi och med elever som har olika utmaningar i sitt sätt att lära. Du har erfarenhet av att arbeta med olika anpassningar och god kunskap om att tillgängliggöra lärmiljöer. Du behöver vara självständig i ditt arbete och kunna ta egna initiativ. Du uppskattar när ditt arbete är varierat och när du snabbt behöver lösa uppkomna situationer med våra elevers bästa för ögonen. Du kommer befinna dig i en dynamisk verksamhet där den ena dagen inte är den andra lik. Det är viktigt att du har en god vana att arbeta med digitala verktyg och att du känner dig trygg med datorn som arbetsredskap.

Då kärnuppgiften som sfi-lärare hos oss består av att undervisa elever inom olika studievägar och med olika funktionsnedsättningar, så krävs det att du har en god pedagogisk förmåga. Detta innebär att kunna undervisa och lära ut till elever med olika förutsättningar och förkunskaper på ett individanpassat, flexibelt och dynamiskt sätt, samt kunna anpassa undervisningen efter metoder som fungerar med eleverna som grupp.

För att lyckas i denna roll behöver du ha en god kommunikativ förmåga samt förmåga att planera ditt arbete genom att strukturera, organisera och prioritera dina arbetsuppgifter på ett effektivt sätt. Vidare är du van vid att arbeta tillsammans med andra och ser goda relationer som en förutsättning för ditt arbete. Du har gärna konstruktiva, professionella samtal med dina kollegor för att tillsammans förflytta organisationen framåt.

Det är för uppdraget nödvändigt att du uttrycker dig väl i svenska och engelska både i tal och skrift och det är meriterande om du har kunskaper i fler språk.

Låter det som en intressant tjänst för dig? Varmt välkommen med din ansökan!

Om arbetsplatsen

Komvux Malmö Kungsgatan 44 är en central del av vuxenutbildningen i Malmö. Här finns ca 3000 elever som studerar inom olika skolformer:

- Grundläggande vuxenutbildning
- Gymnasial vuxenutbildning
- Särskild utbildning för vuxna

Inom Lär vux ryms Särskild utbildning för vuxna, sfi och jobbskola för elever med IF. Precis som övriga verksamheter inom Komvux förmedlar vi kunskaper för att våra elever ska kunna verka i samhället och ta tillvara sina demokratiska rättigheter. Vi prioriterar utveckling av kommunikativ förmåga och andra färdigheter som underlättar deltagande i olika aktiviteter och i

olika former av arbete.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen är en av tre skolförvaltningar i Malmö stad. Vi ansvarar för utveckling och genomförande av gymnasieskola och vuxenutbildning. Idag är vi 1600 medarbetare och vi finns i hela Malmö. Vi arbetar för att ungdomar och vuxna ska nå målen för sin utbildning och bli aktiva i vårt samhälle. Vi finns för att skapa bästa möjliga förutsättningar för Malmöborna att kunna växa genom livslångt lärande.

I Malmö stad arbetar vi med respekt, engagemang och kreativitet för att utveckla Malmö. Vi har Sveriges viktigaste jobb. Hos Malmö stad finns framtidens arbetsplats. Här gör vi skillnad. Vi skapar en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar stad. Vill du vara med och påverka?

Information om tjänsten

Anställningsform: Tillsvidareanställning

Omfattning: Heltid

Antal tjänster: 1

Tillträde: Enligt överenskommelse

Övrigt

Dina ansökningshandlingar är allmänna handlingar och hanteras enligt offentlighetsprincipen. Det innebär att vi inte behandlar din jobbsökans konfidentiellt. Har du beslut om skyddade personuppgifter ber vi dig kontakta annonsens kontaktperson för alternativ sökväg.

Inför rekryteringsarbetet har vi tagit ställning till rekryteringskanaler och marknadsföring. Vi undanber oss kontakt med media-säljare, rekryteringssajter och liknande.

Malmö Stad strävar efter att medarbetarna ska avspegla den mångfald som finns bland befolkningen. Vi välkomnar därför sökande som kan bidra till att vi som arbetsgivare kan tillgodose Malmöbornas behov.

För att skicka in din ansökan, klicka på ansök nedan. Har du några frågor gällande tjänsten kontakta nämnda kontaktpersoner.

Kontaktperson:

Martina Bauer

Rektor, Lärvox

martina.bauer@malmo.se

Fredrik Björkman

Facklig företrädare, Lärarförbundet

fredrik.bjorkman@malmo.se

040-343078, 0723-576518

Ola Schönström

Facklig företrädare, Lärarnas Riksförbund

Ola.Schonstrom@malmo.se